ሓዳስ ኤርትራ

መበል 32 ዓመት ቁ.313 | ሓሙስ 31 ነሓሰ 2023 | ገጻት 12 ዋጋ 2.00 ናቕፋ

ገጽ 2
ሕብረት-ሰብ ክምዕብል ጓል-ኣንስተይቲ ክትመሃር ኣለዋ!

ገጽ 3
ውሁድ ስራሕ ንዘበለጸ ፍርያት

ገጽ 4
ዓለም ክትጻወሮ ዘይትኽእል ፍጡር እንተሎ...

ገጽ 5
ድሕሪ እቲን ቀለቤት...

ገጽ 11
ውድድር እዚ ክፍለ ሰራዊት 84 ጀሚሩ

ኣብ ሃገራዊ መልቀቒ ፈተና፡ ልዕሊ 56 ሚእታዊት ተፈተንቲ ሓሊፎም

ሎሚ ዓመት ኣብ ዝተዋህበ ናይ 8ይ ክፍሊ ሃገራዊ መልቀቒ ፈተና - ማለት 'ጀነራል' ካብ ዝተኻፈሉ 65,389 ተመሃሮ፡ እቶም 36,814 - ማለት 56.3 ሚእታዊት ከምዝሓለፉ፡ ኣብ ሚኒስትሪ ትምህርቲ ሓላፊ ኣሃዱ ሃገራዊ መርመራ ኣቶ ሃብቱ ኣሰፋሃ ገሊጹ።

ካብቶም ዝሓለፉ እቶን 46.4 ሚእታዊት ደቂ-ኣንስትዮ ምዃነን እቲ ወጽኢት ድማ ደሮ ናብ ኣብያተ-ትምህርቲ ከምዝተላእከ፡ ኣቶ ሃብቱ ምስ ኤረና ኣብ ዘካየዶ ቃለ-መሕትት ኣረዲኡ።

ካብቶም ዝሓለፉ ተመሃሮ፡ 841 ልዑል ወጽኢት - 90ን ልዕሊኡን ዘርከቡ ምዃኖም ከኣ ሓቢሩ።

ኣብ ወርሒ ሰነ 2023 ኣብ ዝተኻየደ ሃገራዊ መልቀቒ ፈተና 8ይ ክፍሊ፡ ኣብ ውሽጢ ሃገር ተመሃሮ ናይ 453 ኣብያተ-ትምህርቲ፡ ከምኡ'ውን ተመሃሮ ኣብ ጆዳን ርያድን - ስዑዲ ዓረብን ከሰላ - ሱዳንን ናይ ዝርከብ 3 ኣብያተ-ትምህርቲ ማሕበረኮም ኤርትራውያን እውን ተሳቲፎም።

ማጠን ምሕላፍ ብሚእታዊት ክርአ እንከሎ፡ ዞባ ዓንሰባ 42.7 ሚእታዊት፡ ዞባ ደቡብ 56.6 ሚእታዊት፡ ዞባ ጋሽ-ባርካ 52.9 ሚእታዊት፡ ዞባ ማእከል 70.3 ሚእታዊት፡ ዞባ ሰሜናዊ ቀይሕ ባሕሪ 41.3 ሚእታዊት፡ ዞባ ደቡባዊ ቀይሕ ባሕሪ 57.3 ሚእታዊት፡

ኣህጉራዊ ኣብያተ-ትምህርቲ ሪያድን ጆዳን 81.3 ሚእታዊት፡ ቤት-ትምህርቲ ማሕበረኮም ኤርትራውያን ኣብ ከሰላ - ሱዳን 97.6 ሚእታዊት፡ ኣብ ሓይልታት ምክልኻል ድማ - 94.6 ሚእታዊት ከምዝሓለፉ፡ እቲ ሓበሬታ ብዝወሃቦ ኣረዲኡ።

ኣቶ ሃብቱ ኣብ መወዳእታ፡ ናይ ሎሚ ዓመት መሕለፊ ነጥቢ ካብ 45 ሚእታዊት ምዃኑ፡ ብምጥቃስ ዝኸዓ ሕቶ ዘለዎ ተመሃሮ፡ ብዝቐልጠፈ ሕቶኦም ናብታ ዝመሃርላ ቤት-ትምህርቲ ከቕርብ ከምዝኽእል ኣገንዚቡ።

ኣቖርደት - ኣብ ኣሰራርሓ መግቢ ምቁር-ድንሽ ትምህርቲ ተዋሂቡ

ኣብ ኣቖርደት፡ 325 ደቂ-ኣንስትዮ - ብዘበለ ኣተሓሕዛ ሃብቶም መኣዝዊ ትሕዝቶ ዘለዎ መግቢ ምቁር-ድንሽ ስልጠና ተዋሂቡ።

ተጸዋዒ ልምዓት ኣሕምልትን ፍረታትን ኣብ ንኡስ ዞባ ኣቖርደት መንእሰይ ሚካኤል መሃንስቱ እቲ ትምህርቲ ኣቐዲሙ እውን 345 ደቂ-ኣንስትዮ ኣብ ኣቖርደት፡ 354 ደቂ-ኣንስትዮ ኣብ ምምሕዳር ከባቢ ዓድርድ፡ ከምኡ'ውን ኣብ ንኡሳን ዞባታት ሞልቆ፡ ባረንቱን ተሰነይን ከምዝተዋህበ ብምሕባር፡ መግቢ ምቁር ድንሽ ንወዲ-ሰብን ጥሪትን ኣገዳሲ፡ ዕዙዝ ምዃኑ ኣረዲኡ።

ክኢላ ዕብየት ናብራ ኣብ ዞባ ጋሽ-ባርካ መምህር ሰለስ ማርያ እውን፡ ብዝተፈላለየ ኣገባብ ከም ቀይሕ ጸብሒ፡ ኣልጫ፡ ቅልዋ ሕንባሻ፡ ጣይታ፡ ገንፎ፡ ስብቁ መልሚሳታን ካልእን ክዳሎ ዝኽእል ምቁር-ድንሽ ብፍላይ ንህጻናት ሃናጺ ትሕዝቶ ከምዘለዎ ኣዘኻኺሩ።

ሰልጠንቲ፡ ኣሰራርሓ መግቢ ምቁር ድንሽ ኣብ ከጠቓልን ዝውቱር ከምዝዕብዩ ብምጥቃስ፡ ብዘፍቶም ትምህርቲ ብስፍሑ ንምትግባሩ ከምዝድርሓ ገሊጸን።

ማእከል - ብኣባላት ማሕበር ወነንቲ ታክሲ ካብ ዝተተኽለ ፈልሲታት 98 ሚእታዊት ጸዲቑ

ኣባላት ማሕበር ወነንቲ ታክሲ ዞባ ማእከል፡ ኣብ ዝሓለፈ ሰለስተ ዓመታት ኣብ ከባቢ ማይ-ደምዓት ካብ ዝተኸልዎ ልዕሊ 5 ሽሕ ፈልሲታት ገረብ እቲ 98 ሚእታዊት ከምዝጸደቐ፡ ኣቦ-መንበር ማሕበር ገሊጹ።

ኣቶ መንግስ ጊላሚካኤል፡ በዓል-ስልጣን ኣግራብን እንስሳ ዘገዳም ኣብ 2021 ብዝሃቦ መደብ መሰረት፡ ኣብ ከባቢ ማይ-ደምዓት ኣብ ዝተዋህቦም ቦታ ብዝቐደሞ ስራሓት፡ 7,500 ሜትሮ ቅናታዊ ዛላ ከምዝሰርሑን ልዕሊ 5 ሽሕ ጉዳንዲ ኩዒቶም ፈልሲታት ከምዝተኸሉን ብምሕባር፡ ምክትታሎም ቀጻሊ ምዃኑ ኣረዲኡ።

ኣቦ'ቲ ማሕበር ሓላፊ ምቁጽጻር ወፍሪ ልምዓት መንእሰይ ሸድን ጸጋይ ድማ፡ በዓል-ስልጣን ኣግራብን እንስሳ ዘገዳምን ክቐርቦሎም ዝጸንሐ ናውቲ ማእቶትን ፈልሲታትን ኣብ ኣሰልጦ ስራሓቶም ሓጊዚ ምዃኑ ኣብሪሁ።

ኣባላት ማሕበር ብወነንም በቲ ኣብ ባይታ ዝረአ ዘሎ ወጽኢት ዕጉባት ምዃኖም፡ ኣብ ተመሳሳሊ መጻኢ ካብዚ ዝሓለተ ንምምላእ ድሉዋት ምዃኖም ገሊጾም።

ብኻልእ ወገኑ ኣባላት ማሕበር ወነንቲ ታክሲ ዞባ ማእከል - ኣብ ዝሓለፉ ሰለስተ ዓመታት - 650 ከረጺት ደም ከምዝለገሱ ተሓቢሩ።

ዒላ-በርዕድ - ልዑል ነጥቢ ዘምጽኡ ተመሃሮ ተሸሊሞም

ኣብ መበል 35 ዙርያ ሃገራዊ ኣገልግሎት ናይ 12 ክፍሊ ትምህርቶም ንምቕጻል ሳዋ ብምውራድ - ኣብ ሃገራዊ መልቀቒ ፈተና ዓመተ-ትምህርቲ 2022/2023 ልዑል ነጥቢ ዘመዝገቡ 17 ተመሃሮ ቤት-ትምህርቲ መጀመርታን ካልኣይን ደረጃ ዓወት - ዒላበርዕድ፡ ናይ መተባብዒ ሽልማት ተዋሂብዎም።

ኣብቲ ኣማሓደርቲ ካልኣት ሓለፍትን ዝተረኽቡሉ ብ19 ነሓሰ ዝተወደበ ናይ መተባብዒ ስነስርዓት፡ ርእሰ-መምህር መምህር ኣማኑኤል ሃብተሚካኤል፡ እቲ ወጽኢት ኣብቲ ቤት-ትምህርቲ ብዕዮመቱ ብቐዳማት ተመሃሮ ንምምሕያሽ ክቀየድ ናይ ዝጸንሐ ጻዕሪ ምዃኑ ጠቒሱ፡ ዝተሸለሙ ተመሃሮ ብቐዳምነቶም ብዘለዎም ጻዕርን ስራሕን ክዕቅብዎን ክሓይልዎን ኣዘኻኺሩ።

ካብቶም ልዑል ነጥቢ ዘምጽኡ 17 ተመሃሮ - እተን 11 ደቂ-ኣንስትዮ ምዃነን፡ 15 ብዲግሪ ክልተ ድማ ብዲፕሎማ ከምዝተዓወቱ ብምሕባር ድማ፡ ደቂ-ኣንስትዮ ኪኖ ተሳታፍነት ተወዳደርትን ዓወትን እናኾና ይመጽኣ ከምዘለዋ ኣረዲኡ።

ኣካያዲ ስራሕ ንኡስ ዞባ ዒላበርዕድ ኣቶ መሓሪና ተኽልኣብ፡ ተመሃሮ ረኺቦምዎ ዘለዉ ርሒብ ዕድላት ትምህርቲ ሽለል ከይበሉ ኣብ ረብሓኦም ከውዕልዎን፡ ሃገርና ኣብ ኩሉ መዳይ ብልጽግቲ ንምግባራ ከጽዕሩን ኣተሓሳሰበ።

ሕብረተ-ሰብ ክምዕብል ጓል-ኣንስተይቲ ክትመሃር ኣለዋ!

የርዳኖስ ጸጋይ

ከም መቐጸልታ ናይ'ቲ መንግስቲ ንምዕባለ ደቂ-ኣንስትዮ ዘካይዶ ጻዕሪ፡ ሚኒስትሪ ዕዮን ማሕበራዊ ድሕነትን፡ ንሽዱሽተ ኣዋርሕ ብዝተፈላለየ ዓውደ ሞያታት ክሰልጥና ዝጸንሓ 187 ኣባላቱ፡ ሚኒስተር ዕዮን ማሕበራዊ ድሕነትን ወ/ሮ ልኡል ገብርኣብ፡ ሚኒስተር ቱሪዝም ወ/ሮ ኣስካሉ መንቀርዮስ፡ ፕረዚደንት ሃ.ማ.ደ.ኤ. ወ/ሮ ተኽኣ ተስፋሚካኤልን ካልኦት ሰብ ሰልጣንን ዕዱማት ኣጋይሽን ኣብ ዝተረኽብሉ - ብዕለት 24/8/2023 ኣመሪቑ።

እቲ ስነ-ስርዓት መመረቕታ፡ ሰዓት 9:10 ቅድሚ ቀትሪ እዩ ብዘኽረ ሰማእታት ተኸፊቱ። ኣብ'ቲ ኣጋጣሚ ቃል ዘስምዐ ሓላፊ ጨንፈር ማሕበራዊ ውሕስነትን ወፍርን ኣቶ ገብረኣብ ፍስሃየ፡ ነተን ንሽዱሽተ ኣዋርሕ ካብ ቀረባን ርሑቕን እናተመላለሳ ፍልጠትን ሞያን ዝቐሰማ ተመረቕትን፡ ኑቶም ነዚ ሞያ እዚ ኣብ መፈጸምታ ከብጽሑ ዝጸዓቱ መምህራንን ኣባላት ምምሕዳርን ማእከል ሞያዊ ስልጠና ደብዓትን "እንቋዕ ኣብቀዓኩም" ኢሉ። "ኤርትራ ዝዓበየ ሃብታ ሰብ እዩ። ብዘመናዊ ስነ-ፍልጠት ሞያ ዓጢቑ ኣብ ሕብረተ-ሰብ ብቑዕ ኣፍራይን ምዕሩይ ተሳታፍነን ክኸውን ምኽኣል ድማ፡ ምርጫ ዘይብሉ መሰረታዊ ሰብኣዊ መሰል እዩ" ክብል ድማ ገሊጹ። ነዚ ክውንነት እዚ ብምግንዛብ፡ ሃገራዊ ቻርተር ኤርትራ ውሕስነትን ቀጻልነትን ዘለዎ ምዕባለ ክረጋገጽ፡ ነፍሲ-ወከፍ ዜጋ ብሕልፊ ከኣ ደቂ-ኣንስትዮ ብፍልጠትን ሞያን ንድኽነትን ድሕረትን ሰዒረን መጻብሮአን ክመሓይሻ ከም እምነ-ኩርናዕ ስትራተጂ ሃገራዊ ልምዓት ገይሩ ኣስፊርዎ ከምዝርከብ ወሲኹ ኣዘኪሩ።

ሚኒስትሪ ዕዮን ማሕበራዊ ድሕነትን፡ ነዚ ዕላማ እዚ ብዝዓበየ ንምርግጋጽ፡ ማእከል ሞያዊ ስልጠና ከፊቱ ምስ ሚኒስትሪ ትምህርትን ሚኒስትሪ ቱሪዝምን ብምትሕብባር፡ ብተኸታታሊ ካብ 2018 ክሳብ 2022፡ ንልዕሊ 400 ኣሊዩቲ ስድራ ዝኾና ደቂ-ኣንስትዮ ብዝተፈላለየ ዓውደ ሞያታት ከሰልጥንን ከመርቕን ክኢሉ። እዚ ናይ ሎሚ ዓመት ሞያዊ ስልጠና፡ መቐጸልታ ናቱ ኮይኑ፡ ብኣርባዕተ ዓውደ ሞያታት ዘሰልጠናም 187 ኣሊዩቲ ስድራ (ሰለስተ ደቂ-ተባዕትዮ እየም) 184 ደቂ-ኣንስትዮ ኣመሪቑ ኢሉ።

እዞም ካብ ዝተፈላለየ ድሕረ ባይታ ዝመጹ ሰልጠንቲ፡ እተን 179 ካብ 16 ንኡሳን ዞባታት ዞባ-ማእከል ዝመጽኣ ክኾና እንከለዋ፡ 8 ከኣ ኣባላት ሚኒስትሪ ዕዮን ማሕበራዊ ድሕነትን እየን። እዘን ናይ'ዚ ዕለት ተመረቕቲ ኣሊዩቲ ስድራ ዝኾና ደቂ-ኣንስትዮ፡ ብሞያ ቅዲ ክዳንን ስፌትን 56፡ ብስርሓት ኢደ-ጥበብ 44፡ ብሓፈሻ ብዘዕባ ኣገልግሎት ቱሪዝም (ምሕደራ ወሃብቲ ኣገልግሎት፡ ኣተሓሕዛ ገዛ፡ ኣኣንጋድነት፡ ምቁጽጻር መግብን መስተን ሜላ ምብህዛልን ዘጠቓለለ) ከም'ኡ'ውን ብባህላውን ኣህጉራውን ኣሰራርሓ መግቢ 59፡ ብሞያ ምዕቡል ማእለማ ከኣ 28 ተመሪቐን። እዘን ብደረጃ ሰርቲፊኬት ናይ ሽዱሽተ ወርሒ - ማለት ካብ ለካቲት ክሳብ ነሓሰ ሞያዊ ስልጠና ዛዚመን - ኣብ'ቲ ዝጸበየን ናይ ስራሕ ባይታ ክይተጸገማ ክበግሳን ዝኽእል ሞያ ዓጢቐን ዝምረቓ ዘለዋ ደቂ-ኣንስትዮ፡ ኣብ ልዕሊ እዚ ዝተጠቕሰ ሞያ፡ ኣብ ስራሕ ዓለም ምስ ተዋፊራ ዝሕግዘን ናይ መርሓ ዋኒን - ማለት እንታይነት መርሓ ዋኒን፡ ምምዕባል ሓድሽ ዋኒን-ትካል፡ ውጥን ዋኒን-ትካል፡ ምምራሕን ምምሕዳርን ዋኒን፡ ምሕደራ ዕዳጋ፡ ምሕደራ ፋይናንስ፡ ዘላቕነትን ዕብየትን ዋኒን ከም'ኡ'ውን ንጉዳይ ጾታን ኣገባብ ተጠቃምነት ልቓሕን ካብ 'መውል' ዝምልከት ስልጠና ተዋሂብወን።

እዚ ዝተጠቕሰ ኣሃዝ ናይ ሰልጠንቲ፡ ኣብ 7 ክፍሊ ብምውዳበን 30 መማህራንን ተሓጋጊዞም፡ መማህራንን ብምስታፍ እዩ ተኻይዱ። ሰልጠንቲ ትምህርተን ብግቡእ ንኽከታተላ ነፍሲ-ወከፈን ብዙሕ ወጻኢታት ዝተገብረሉ መወከሲ መጽሓፍትን መሳርሒታትን ክዕደለን እንከሎ፡ ማዕረ ማዕረኡ ማእከል ሞያዊ ስልጠና ደብዓት ብናይ ገዛእ ርእሱ ወጻኢታት ሓዲሽ መውዓሊ ህጻናት ብምኽፋት፡ ኣደ ቈልዑ ዝኾና ሰልጠንቲ ብዘይጸገም ትምህርተን ክከታተላ ከምዝኽኣላን ተሓቢሩ።

ኣቶ ገብረኣብ፡ ኑቶም ናብ'ዚ ደረጃ ክበጽሓ ዝጸዓቱ ኣባላት ማእከል ሞያዊ ስልጠና ደብዓትን መሻርኽቱን ብምምስጋን፡ ቀንዲ ዕላማ ናይ'ዚ ብተኸታታሊ ንኣሊዩቲ ስድራ ዝኾና ደቂ-ኣንስትዮ ዝወሃብ ዘሎ ሞያዊ ትምህርቲ፡ ብጓል-ኣንስተይቲ ኣቢልካ ንስድራ-ቤትን ሕብረተ-ሰብን ምምዕባል ስለዝኾነ፡ እተን ነዚ ዕድል ዝረኸባ ኣሊዩቲ ስድራ ደቂ-ኣንስትዮ፡ ካብ ቤተንን ከባቢአንን ከይረሓቓ፡ ደቀንን ሓዳረንን እናኣለያ በዚ ዓጢቐናኦ ዘለዋ ፍልጠትን ሞያን ተጠቒመን፡ ጥበበን ፈጠራውነትን ዝፈስሶ ተወዳዳሪ ፍርያት ኣብ ዕዳጋ ከቕርባን ዝሓሸ እቶት ረኺበን መነባብሮ ስድራ-ቤተን ክመሓይሻን ኣዘኻኺሩወን። ማዕከል ሞያዊ ስልጠና ደብዓት ሚኒስትሪ ዕዮን ማሕበራዊ ድሕነትን ድማ፡ ንቐጻሊ ኣብ ጐድኒን ምህላዉ ኣረጋጊጹለን።

ኣብ'ቲ ዕለት ሞያ ቅዲ ክዳንን ሳርቶን ዝተማህረ ኣባል ሚኒስትሪ ዕዮ ምሩቕ ዓውዲ ስነ-ሕብረተሰብ መንእሰይ ሚሮን ደስታ፡ ኣብ ቅዲ ክዳንን ስፌትንን ዝነበሮ ፍልጠት ምሉእ ብምሉእ ተለዊጡ፡ ተራ ዓለባ ንልብሲ ክዳሉ ከምዝበርቶዐ ገሊጹልና። ከም መማህር ኮይኑ በዚ ተማሂርዎ ዘሎ ዓውዲ፡ ማሕበራዊ ሽግራት ንዘለወን ደቂ-ኣንስትዮ ፍልጠቱ ብምክፋልን ብምስልጣንን ተወዳደርቲ ሞያውያን ክፍሪ መደብ ከምዘለዎ ድማ ሓቢሩና። ዲዛይን ክዳን - ማለት ነቲ ዘለካ መሰረታዊ ቅዲ ኣለዉበሳ ዘመናውነት ምልባስ ምኻኑ ዝጠቐሰ መንእሰይ ሚሮን፡ ኣብ'ዚ ዲዛይን ክዳን ኣብ ክልቲኡ ጾታ ዕርቃንካ ምውጻእ እናኾነ ዝሸደሉ ዘሎ ግዜ፡ በቲ ዝቐሰሞ ፍልጠት ንባህላዊ ኣከዳድና ሃገርና ባህሊ ብዘሓለወ መልክዕ ገይሩ፡ ብደረጃ ዓለም-ለኸ ተቐባልነት ዘለዎም ኣልባሳት ምቕራብን ዕዳጋ ምርካብን፡ ሓደ ካብ'ቲ ምስ ብጾቱ ክፃደሉ ከም መደብ ሒዝዎ ዘሎ ምኳኑ ገሊጹልና። ብሕልፊ ብሞያ ምሩቓት ደቂ-ኣንስትዮ፡ ኑቲ ዝተማህራሉ ዓውዲ ዓቲበን ክሰርሓሉ ድሕሪ ምልባው ከኣ፡ ዝቐሰማአ ሞያ ኣብ ግብሪ ዘውዕላሉ ባይታ ክፍጠረለን ተማሕጺኑ።

ካልእ ኣብ'ቲ ዕለት ብተመሳሳሊ ሞያ ዝተመረቐት ወ/ሮ ማርታ ርእሶም፡ እቲ ዝወሰደቶ ትምህርቲ ኣዝዩ ጠቓሚ ምኻኑ እያ ሓቢራ። ብዛዕባ ቅዲ ክዳን ክትፈልጥ ዝነበራ ሃረርታ፡ ብዝረኸበቶ ናጻ ዕድል ብኽልሰ ሓሳብ ኣሰንያ ኣብ ግብሪ ከተውዕል ምኽኣላ እምብዛ ሕጉስቲ ምኻና ገሊጻ። በዚ ተፈጢሩላ ዘሎ ዕድል ህይወታን ህይወት ስድራ-ቤታን ንምልዋጥ እጅገአ ሰብሲባ ተበጊሳ ከምዘላ ዝገለጸትልና ወ/ሮ ማርታ፡ "ሕብረተሰብ ክምዕብል እንተኾይኑ ጓል-ኣንስተይቲ ክትመሃር ኣለዋ" ኢላ። ስለዝኾነ፡ ደቂ-ኣንስትዮ ካብ ገዛ ወጺአን ክመሃራን ክሰርሓን ነብሰን ለዊጠን ህይወት ስድራ-ቤተን ክማዕብላን ኣተባቢዓ። ነዚ መሰረታዊ ለውጢ ንምምጻእ ዕድል ዝረሓወለን ኣካላት ድማ ኣመስጊና።

ብሞያ ምስራሕ መግቢን ምስሳይን ዝተመረቐት ወ/ሮ ሰላም ኣብርሃም ብወገና፡ ደቂ-ኣንስትዮ ብውልቃዊ ጸገማት ተሓጺረን ኣብ ገዛ ተዓጺጠን ንኸይተርፋ ነዚ ዕድል ዘርሓወ መንግስቲ ምስጋናኣ ኣቕሪባ። ወ/ሮ ሰላም፡ ሚኒስትሪ ዕዮን ማሕበራዊ ድሕነትን፡ ንጸገማት ተመሃሮ ደቂ-ኣንስትዮ ንምቅላል ዘደኩና መውዓሊ ህጻናት፡ ናይ ኣእምሮ ሰንከልና ዘለዎ ቦኽሪ ውላዳን ካልእ ህጻን ውዳን ሒዛ ብዘይጸገም ኑቲ ናይ ትምህርቲ ግዜ ከም ዝዛዘመቶ ገሊጻትልና። እዚ ከኣ ነታ ስራሓ ክትኣቱ ዘይትማስላ ዝነበረት ኑብሱ፡ ሞያ ከተዕጥቓ ብምኽኣሉ፡ ንኑብሳ ዳርጋ ደሞዝ እናተኸፍለት ከምእተማህረት ከምእትሓስብ ገሊጻ።

ሰላም ቦኽረጺዮን እውን፡ ብሞያ ቱሪዝም ዝተመረቐት መንእሰይ እያ። እዛ ሓደ ዓውደ-ሞያ ዝመሰል - ግን ከኣ ዝተፈላለዩ ዓውድታት ፍልጠት ክትቀስም ዘኽኣላ ሞያ፡ ምልእቲ ሰብ ከምዝገበራ ኣብሪሃትልና።

እቲ ጽምብል መመረቕታ፡ ንዕዉታት ናይ ነፍሲ-ወከፍ ዓውዲ ብምሽላም - ብሃገራዊ መዝሙር ተዛዚሙ። ንምዕባለ ተመረቕቲ ዘንጸባርቑ ዝተፈላለዩ ፍርያት እውን ንምርኢት ቀሪቦም ነይሮም።

ሰላም ቦኽረጺዮን

ወ/ሮ ማርታ ርእሶም

ወ/ሮ ሰላም ኣብርሃም

ሚሮን ደስታ

ብዘይካ ሰኑይ መዓልታዊ እትሕተም ጋዜጣ

ዋና ኣሰናዳኢ
ኣስፍሃ ተኽለማርያም

ምክትል ኣሰናዳኢ
ብርሃነ ምሕረትኣብ

ቍ.ስ 116266 / 201820(2220)

ቦርድ ምስንዳእ
ዮሴፍ ሃይለማርያም
ምሉእብርሃን ሃብተገብርኤል
ተስፋኣለም የማነ
ተስፋልደት መብራህቱ

ቍ.ስ 201820 (2214)
ፋክስ. 127749 - ቍ.ሳ.ጾ. 247

ለይ-ኣውት
ትንሱእ ፍስሃየ
ሳምራዊት ሃብተ
ቤተልሄም ታደሰ
ፍርቱና ኤፍሬም
ቅሳነት ተወልደ

ምዝርጋሕ ጋዜጣ
ቍ.ስ.200454-07121322
ምልክታ
ቍ.ስ 125013 - ቍ.ሳ.ጾ. 1284

ዓንዱም ግርማይ (ወዲ-ደረስ)

ውሁድ ስራሕ ንዝበለጸ ፍርያት

ስእሊ- ኣብርሃም በየነ

ኣብ ዝሓለፈ ግዜ ሓይሊ ኣየር ኤርትራ፣ ኣብ መደበር ሓይሊ ኣየር ፈንቅል ናይ ዘካይዶም ዘሎ ልምዓታዊ ንጥፈታት ዝድህስስ ጽሑፋት ኣቕሪብና ነይርና። ንሎሚ ድማ፣ ኣብ ኣሃዱ ልምዓት ሕርሻ ወደብቶ ባዕላይ ካምፖ 3ን ደሴት ሓደ - ቀጽሪ ሓሙሽተን ዝቶዩዱ ዘለዉ ልምዓታውያን ዕማማት ንሓለፍቲ እተን ኣሃዱታት ተወኪስና ዝረኸብናዮ ሓበሬታ ናጣቕሙ ንበሎ።

ፈለማ ጉዕዞና ናብ ኣሃዱ ልምዓት ሕርሻ ካምፖ ቀጽሪ 3 እዩ ነይሩ። ሓላፊ ናይቲ ኣሃዱ ካፕተን ብርሃነ ገብረመድህን ከኣ ተቐቢሉና። ካፕተን ገብረመድህን ምስ ኣባላቱ ክሰርሕ እዩ ጸኒሑና። ኣብ ምንታይን እንታይን ከምዝጸጥፉ ክገልጸልና ከኣ ተወኪስናዮ።

ካፕተን ብርሃነ ኣብ መግለጺኡ፣ ዝዓበየ ክፋል ንጥፈታቶም ኣብ ፍረታት ዘድሃበ እዩ። ማዕረ-ማዕረኡ ልምዓት ኣሕምልቲ እውን ይሃጥፉሉ እዮም። ብፍላይ ከኣ ለሚንን ኣራንሺን። ነቲ ስራሕ ካብ ዝጀምርዎ ዛጊት ሰለስተ ዓመት ኮይኑ ኣሎ። ለሚን ብምትካል ድማ እዮም ፈሊሞምዎ። ካብኡ ጀሚሮም በብእዋኑ ክተኽልዎ ዝጸንሑ ለሚን ኣብ ጽቡቕ ደረጃ ምህላዉ ብዓይንና ተዓዚብና። እቲ ቦታ ሓመድ ምቕያርን እኹል ቀረብ ማይ ምስ ዝህሉ ንኣትክልቲ ፍረታት ጥራይ ዘይኮነ ዝኾነ ዓይነት ተኽሊ ይኹን ኣዝርእቲ ኣዝዩ ምቹእ እዩ። ዝ ከረጋግጹ ዝኽእሉ፣ ንፈተነ ዝተኸልዎም ይኹኑ ዝዘርእዎም ኣትክልቲ፣ ኣሕምልቲን ፍረታትን. . . ወዘተ. ካብ ዝሓሰብዎ ንላዕሊ ውጽኢት ምህርቲ ክሓፍሱሉ ድሕሪ ምኽኣሎም እዩ። ብሕልፊ ኣብቲ ንሱቶም ጸቒጦም ክሃጥፉሉ ዘጠስዎ ልምዓት ኣሕምልቲን ፍረታትን ከኣ ኣዝዩ ዘተባብዕን ብዘሰፍሓ ክሰምሉ ዘኽእል ንቕድሚት ዝደፍእን ኮይኑ ረኺቦምዎ።

ኣብ ናይ ፈተነ ግዜ ብዘረኣይዎ ውጽኢት ስለዝተተባብዑ ድማ፣ ኣብ መጀመርታ ኣስታት 800 ለሚን እኳ እንተተኸሉ፣ ኣብ መንጎ ንዘጥዘኣም ዘሰናኸል ባህርያዊ ሓደጋ ኣጋጢምዎም። ካብ ከቦ ዝወረደ ውሒጅ ኣብ ልዕሊ'ቲ ተመጺዎም ዝተኸልዎ ግራት ለሚን ከቢድ ሓደጋ ኣውሪዱ። ብኡ መንጽር ብዙሕ ተኽሊ ለሚን ብውሒጅ ተደምሲሱ። እዚ ግን ንሞራል ናይ'ቶም ግዜኦምን ጉልበቶምን ወፍዮም ናብ ልምዓት ዝተበገሱ ኣባላት ኣይተንከፎን። እኳ ደኣ ዝያዳ ክጽዕቱ ዝደረኸ እዩ ነይሩ። ነቲ ዝተረፈ ኣስታት 500 ተኽሊ ለሚን ኣብ ዝበጽሐ ክበጽሑ ከቢድ ጻዕሪ ኣካይዶም። ኣብ መወዳእታ ኸኣ ተዓዊቶም፣ ናይ'ቶም ልዑል ጻዕሪ ዝተገበረሎም ኣግራብ ለሚን ፍረ ኣብ ምጽባይ ከምዝበለዉ ካፕተን ብርሃነ የረድኡ።

እቲ ኣሃዱ ንጥፈታቱ ኣብ ልምዓት ኣትክልቲ ጥራይ ዝተደረተ ኣይኮነን። ንኽሽለኦም/ንመግቦም ዝኸውን ኣብ በበዓይነቶም ኣሕምልቲ እውን ይሃጥፍ'ዩ። ቆስጣ፣ ጾብሒ፣ ኣቡን፣ ባምያ፣ ሞሎኽያ፣ ምለዛናይ. . .ወዘተ ብምፍራይ ዕለታዊ ጠለባቱ ይኸትት። ካብ ኣሕካል ዕፉን እውን የፍርዩ እዮም። ዝ ንምፍራይ ኣብ ስራሕን ኣሰራርሓን ብዙሕ ሜላታት ይጥቀሙ። ሓደ ካብኡ ወቕቲ ኣለሊኻ ትግበረ ንጥፈታትካ ምኽያድ እዩ። ንኣብነት ካብ ኣሕካል ዕፉንን ካልኦት ኣዝርእትን ኣብ ወቕቲ ክረምቲ ናይ'ቲ ከባቢ እዮም ዝዘርእዎም። ብዘዘለሐ ማይ ጥራይ ዝጠልቡ ፍረታትን ኣሕምልትን ግን ኣብ ዝመረጽዎ ወቕቲ ከምዝተኽልዎም ካፕተን ብርሃነ ወሲኹ የብርህ።

ኣብ ሕርሻዊ ንጥፈታት እኹል ማይ ምህላው ንብዩ ኣኻሊ ኣይኮነን። ፍርያም ሓመድን ምቹእ ክሊማን እውን ኣገዳሲ እዩ። ካብኡ ቀጺሉ ድማ ኑቶም ኣዝርእቲ ኮነ ኣትክልቲ ምክንኻን እዩ። እዚ ማለት፣ ምኽስኻስን ምጽሃይን ዝኣመሰሉ ንጥፈታት ኣብ ግቡእ ግዜኦም ምዕማም።

ሕርሻ ኪንዮ እቲ እትገብረሉ ክንክን፣ ገዛእ ርእሱ ዘርእያካ ባህሪ ኣሎ። "ኣብ ወሽጢ'ዚ ዝሓለፈ ናይ ስራሕ ዓመታት እንታይ ተመኩሮኹም?" ክንብል ንካፕተን ብርሃነ ሓቲትናዮ። ባህሪ ከኒታት ኣየር ናይ'ቲ ከባቢ ዝሰማምዖም ኣትክልቲ፣ ጨዋምነት ሓመድ እቲ ከባቢ ንምጉዳል ዝገበር ስራሕን ጻዕርን ብዓብኡ ከኣ ጉድለታቶም ዝኣርእምሉ ስፊሕ ተመኩሮታት ከምዝቐሰሙ ሓቢሩና።

ዝተበገሰ ስራሕ ብጽኑፍ ክቕጽልን መደባት ልምዓት ሽቶኡ ክወቅዕን ምውህሃድን ሓብራዊ ራኢን የድሊ። ዝዓበየ ክፋል ተጠቃምነት ማይ ኣሃዱ ልምዓት ሕርሻ ወደብቶ ባዕላይ ካምፖ 3፣ ብኾምብቶ ካብ ዶኽሊ ዝዘርግሕ እዩ። ነቲ ማይ ብውሕሉል ኣገባብ ከምዝጥቀምሉ ድማ መግለጺ ካፕተን ብርሃነ የገንዝብ። ለሚን ንኣብነት፣ ማይ ኣብ ምስታይ ናቱ ቅጥዒን ኣገባብን ኣለዎ። ንዕኡ ዝቕይሱ በቲ ዓውዲ ትምህርቶም ዝወድኡ ክኢላታት ዓውዲ ሕርሻ ኮይኖም፣ ነቲ ስራሕ ብሞያኦም ይመርሕዎ ኣለዉ። "ኣብ ጃብ ሓንቲ ተኽሊ ለሚን ክንደይ ማይ ከምዝድሊ፣ በቲ ንሶም ዝሁብዎም መምርሒ ኣገባብ ኣሰታትያ እዩ ዝዕመም። ለሚን ድያ ተምሪ ሓሚማትና ተቐላጢፍና ንዕኦም ንሕብሮም። ንሶም ከኣ ቅልጡፍ ፍታሕ ይገብሩ። ካብ ዝዓበየ ክሱበ'ቲ ዝኾነሰ ስራሕ፣ ምስኦም እናተረዳዳእና ኢና እንሰርሕ" ብምባል ከኣ ካፕተን ብርሃነ ይገልጽ።

ተምሪ ሓደ ኣካል ንጥፈታት ኣሃዱ ሕርሻ ቀጽሪ ሰለስተ ወደብቶ ባዕላይ እዩ። ኣብ ቀረባ ርሕቀት ወሰናሰን ጸርግያ ዓጽዕ መደበር ሓይሊ ኣየር ፈንቅል፣ ኣብ ፍረ ዝበጽሑ ኣትክልቲ ተምሪ ትዕዘብ። ብዛዕባ'ዚ ተወሳኺ መብርሂ ንምርካብ ንካፕተን ሓቲትናዮ ነይርና። እቲ ኣብ ፍረ ዝበጽሐ ኣብ ትሰፋው ደረጃ ከምዝርከብ፣ ዝተረፈ ኸኣ ማስረሕ ምውሳብ ተኻዩዱሉ ኣብ ቀረባ እዋን ፍረ ክህብ ኣብ ትጽቢት ምህላዎም ድማ ገሊጹልና። ክሳብ ሕጂ ብፍሉይ ኣብቲ ንሶም ዝሃጥፉሉ ቦታ ኣስታት 750 ገረብ ተምሪ ተኺሎም ኣለዉ። ኣብ ፍረ በጺሖም ከኣ ይርከቡ። ልምዓት ተምሪ ብዙሕ ጻህያይ ዘብቁል ንምክንኻኑ ሓያል ጻዕሪ ዝሓትት እዩ። በዚ መሰረት ከኣ መዓልታዊ ክትትል ይደሊ። ለሚን እውን ካብ ናይ ተምሪ ብዘይፍለ ልዑል ክንክን ዝጠልብ ተኽሊ እዩ።

ካፕተን ብርሃነ ገብረመድህን ቀጺሉ፣ "እዚ ዘለናዮ ቦታ እንተ ደኣ ፈቲሽካዮ፣ ብዙሕ ነገር ክትጥቀመሉ እትኽእል ድንግል መሬት እዩ። እግሪ መገዲ ከጠቕሶ ዝደሊ፣ ኣብ ኣስታት ሓደ ሄክታር ጡጥ ፈቲንና ነይርና ኢና። ዘተባብዕ ውጽኢት ከኣ ርኢናሉ ኣለና። እዚ ቦታ ዝሓብኦ ዝቐበሎ ሃብታም መሬት እዩ። ኣብኡ እትዘርኦ ይኹን እትተኽሎ ክንክን ምስ እትገብር ዝደለኻዮ ከተፍሪ ዘኽእል እዩ" ኢሉ።

ስራሕ ክብሪ ዝህብ ክብረት እዩ። ሕብረተሰብ ኤርትራ ጻዕራም ስለዝኾነ፣ ዓቕሙ ከበርክት ህርድግዩ ዝብል። ምስ'ዚ ኣተሓሒዙ፣ ካፕተን ብርሃነ፣ ኣብ'ቲ ስራሕ ዝሳተፉ ዘለዉ መንእሰያት ኣባላት ኣመልኪቱ ኣብ ስራሕ መምህራን እምበር ተመሃሮ ኣይኮኑን። ልምዲ ስራሕ ዘጥረዩን ብሕልፊ ኣብ ንጥፈታት ሕርሻ ዓሚቕ መረዳእታ ዘለዎም፣ ዝተዋህቦም መደብ ብግቡእ ዝፍጽሙ ዕቱባት፣ ንኸሎ ኩነታት ኣየር ተጻዊሮም ለይቲ ይኹን ቀትሪ ኣብ ስራሕ እተጸምዱ ህርኩታትን ጽኑዓትን ምዃኖም ይገልጽም። ኣብ መወዳእታ ከኣ ተጀማሚሩ ዘሎ መደባት ልምዓት ኣብ ሽቶኡ ንምብጻሕ ጥራይ ዘይኮነ ብዘሰፍሐ መልክዑ ንምቕጻል ዝኸኣሎም ከምዝገብሩ ኣረዲኡ።

ቀጺልና ናብ ኣሃዱ ልምዓት ሕርሻ ደሴት ሓደ ካምፖ 5 ኢና ኣምሪሕና። ሓላፊ ቦታ ልምዓት ካፕተን ንጉሰ ተወልደብርሃን ከኣ ተቐቢሉና። ከም መብርሂ ካፕተን ንጉሰ፣ ከልምዕዎ ዝጀመሩ ቦታ ኣስታት 54 ሄክታር ይበጽሕ። ሰጥ ዝበለ ሰጣሕ ጉልጉል እዩ። ብማዕዶ ንዝርእዮን ጊጋታቱ ዘይፈተሾን ሰብ፣ ኣጻምእ ምስ ምኻኑ ምድረብዳ ክመስሎ ይኽእል እዩ። እቲ ክዉንነት ግን ብኣንጻሩ እዩ። ጉፍሮ ጉዑ፣ መሽላ፣ ብልቶግ፣ ዝተፈላለዩ ዓይነታት ኣሕምልቲ . . . ወዘተ. ኣብ ምልማዕ ከኣ ይርከብ። ውሕሉት ማይ ኣረጋጊጽካ ኣሕካል፣ ኣሕምልትን ፍረታትን ምርባሕ ጥራትን ከተካይደሉ እትኽእል ቦታ ምዃኑ ምርዳእ ከምዝድሊ ከኣ ካፕተን ንጉሰ ይሕብር።

ኣብ ፈለማ ነቲ ቦታ ከልምዕዎ ኣብ ዝተበገሱሉ፣ ሓንቲ ዘይዓበሮ ተሓረሰ እውን ዘይፈልጥ ጻልጣ እዩ ነይሩ። ባዕሎቶም ቈጥቂጦም ድማ ንሕርሻ ከምዝዳሎ ገይሮሞ። ሓመድ ምቕያር ከምዝደሊ ካብ ፈለማኡ ዝተገንዘብዎ እዩ ነይሩ። ዝ ክገብሩ ሓመድን ድኹዒን ዝተሰከመ ውሒጅ ኣብቲ ንሕርሻ ዝተዋደደ መሬት ከምዝሰተ ንምግባር ናይ ፈለማ ስጉምቲታቶም ነበሩ። ከም ትልሞም ከኣ ካብ ዝተፈላለዩ ከባቢታት ብውሒጅ ተኣኪቡ ዝተጓዕዘ ሓመድን ድኹዒን ኣብቲ ግራት ከምዝዘርፍ ገይሮም። እዚ ኣገባብ'ዚ ብሓደ ወገን ጨዋምነት ሓመድ የጉድል፣ ብኻልኣይ ከኣ ትሕዝቶ ፍርያምነት ዘሁቦም እዩ። ብኸምዚ ናብ ትግባረ ልምዓት ተሰጊሮም። ዝጀመርዎ ልምዓት መሰናኣዊ ኣገባብ ተጠቒምካ ምልማዕ እዩ ነይሩ። በዚ ድማ ዒላታት ክሸትዑ ስለ ዝበርሃ ከዒቶም። ዝጀመርዎ ልምዓት ብኸምቲ ዝወጠንዎ ጽቡቕ ከይዱሎም። እቶትን እቶታውነትን ካብ ዓመት ናብ ዓመት ይፈላለ'ምበር፣ ኣጠቓልልካ ክርአ ዘተባብዕ ምዃኑ ካፕተን ንጉሰ ይገልጽ።

ካፕተን ብርሃነ ገብረመድህን

ካፕተን ንጉሰ ተወልደብርሃን

ኣብዚ ክዘንጋዕ ዘይብሉ፣ ፍርያት ክኸዕበት፣ ኣቓዲምካ ክትዓም ዘለካ ምዕማም እዩ። ኣብ ከባቢ ዓጽዕ ብኣባላት ሓይሊ ኣየር ዝቶየድ ዘሎ ልምዓታዊ ንጥፈታት ብርክት እቶት ክሕፈሱ ነቲ ውሒጅ ተሰኪምዎ ዝመጽእ ፍርያም ሓመድን ድኹዒን ኣብ ቦታ ሕርሻ ምትራፍ ከም ቀዳማይ ስራሕ ይቕጽር። ምስኡ ኸኣ ጻዕሪ ክሕወሶ ኣለዎ። ኣብ ሕርሻ ጻዕሪ እንተ ደኣ ኣካይድካ፣ እቶትን እቶታውነትን ከተኻዕብት ወይ ከተዛይድ ኣይትጽገምን። ዝ ንምርግጋጽ ኣባላት ሓይሊ ኣየር ኣብ ርእሲ ተደራቢ ስርሖም ዝተለምዎ ልምዓት ሕርሻ ኣብ ምስፋሕ ለይቲን መዓልቲን ኣብ ስራሕ ምስተጸምዱ እዮም። ሓይሊ ኣየር ዚ ናይ ልምዓት መደባት ብዘይምኽንያት ኣይኮነን ኣንቂልዎ። እቲ ቀዳማይ ረቛሒ፣ ኣባላት ዘድልዮም ነገር ብገዛእ ርእሶም ኣፍርዮም ክጥቀሙ፣ ካልኣይ፣ ኣብ ሃገራዊ ልምዓት እጃሞም ንምብርካት እዩ።

ካፕተን ንጉሰ ተወልደብርሃን፣ ኣብ መወዳእታ፣ ኣብቲ ስራሕ ዝሳተፉ መንእሰያት ንመቕትን ካልእ ባህርያዊ ጸቕጥን ናይ'ቲ ከባቢ ተጻዊሮም ብተወፋይነት ክሰርሑ ምርኣዩ ልዑል ሞገስ ዝሃቦም ምዃኑ ብምሕባር መግለጺኡ ደምዲሙ።

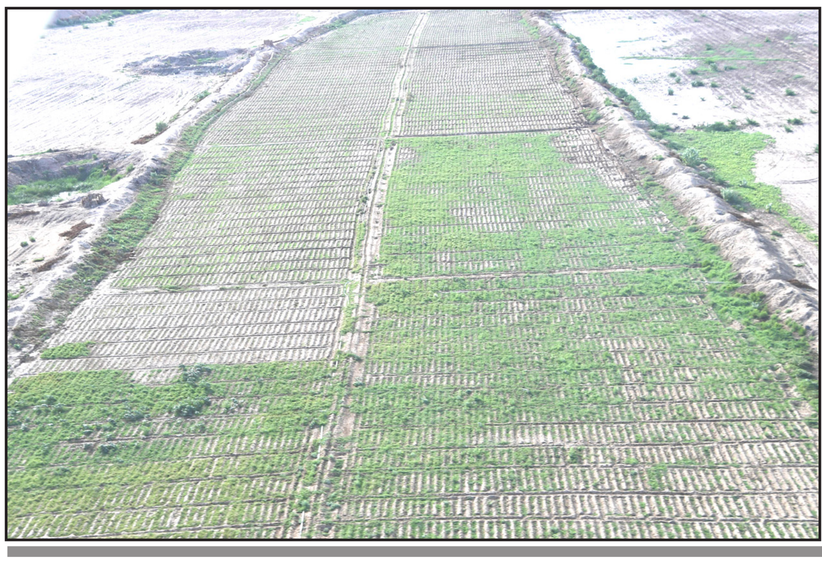

ካብዝን ካብትን

መርሃዊ ገብረሚካኤል

ዓለም ክትጻወሮ ዘይትኽእል ፍጡር እንተሎ፡ ዓሻ ምሁር ጥራይ እዩ!

ሚልዮናት መጻሕፍቲ ዝተሰከመ ኣድጊ፣ ኣድጊ ካብ ምዃን ኣይሓልፍን እዩ። ምኽንያቱ ኣብ ውቅያኖስ ዘሎ እምኒ ክሕምብስ ከም ዘይክእል እቲ ኣድጊ ክፈልጥ ኣይክእልን እዩ። ኣብዚ ኣርእስቲ'ዚ እቲ ኣገዳሲ ነጥቢ፡ ገለ ሰባት ተማሂሮም ልዕሊ ክልተ ዲግሪ ዝተሰከሙ ክነሶም፡ ብዙሕ ምርምር ከካይዱን ብዙሕ መጽሓፍቲ ጽሒፎም ከበቅዑን ኣብ ዝተፈላለያ ዩኒቨርሲታትን መድያታትን ምሂሮምን ኣስተምሂሮምን ክነሶም፡ ዝቐሰምዎ ፍልጠትን ደረጃ ትምህርቲን ግን ካብ ርእሶም ሓሊፉ ብፍጹም ናብ መዓምቊ ልቦም ክበጽሕ፡ ንልቦናኦም ክልውጥን ንሕልናኦም ክበራብርን ዘይክእል ይኸውን። ህይወቶም ብጽልኢ፡ ቅርሕንቲ፡ ዓሌትነት፡ ሃይማኖታዊ ፍልልያትን ካልእ ኣሉታዊ ነገራትን ዝሸፈነ ኮይኑ ትረኽቦ። ኣብ

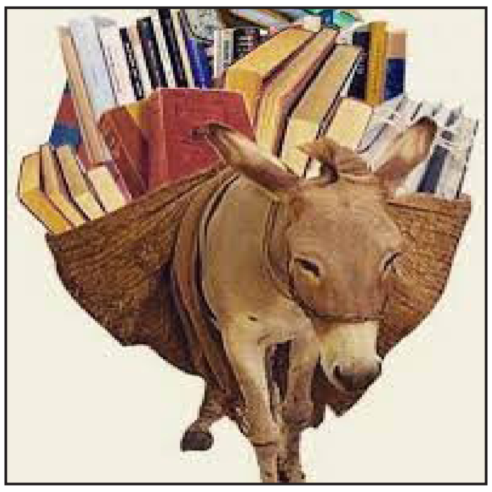

ልዕሊ ኣሕዋቶምን ህዝቦምን ዝኾነ ፍቕሪን ርህራሄን ክትረኽበሎም ፍጹም ዝሕሰብ ኣይኮነን። 'ምሁራት እዮም' ዝበሃሉ ግና ከኣ ብየለባ ድንቁርና ዝተገዝኡ ኮይኖም ይጸንሑኻ። ፊደላት ዘቖጸሩ ግና ከኣ ልቦና ዘይርከቦም ባዶ ቆፎ ኮይኖም፡ ብደገ ዘብለጭልጩ፡ ብውሻጠኦም ግን ጥርሑ ታኒካ ኮይኖም ገረውረው ክብሉ ትሰምዖም። ሓይሊ ዝተማህርዎ ቀለም ኣብ ክንዲ ኣብ ግራት ሰቲት፡ ፍቕሪ፡ ሰላም፡ ፍትሒ፡ ምዕባለን ምትሕግጋዝን ዝዘርእዎ፡ ካብቲ ዘይተማህረ ሓፋሽ ንታሕቲ ተኾቲቶም ኣብቲ ግራት ፍረ ጽልኢ፡ ዓሌትነት፡ ኣውራጃዊነት፡ ሃይማኖታዊ ጥሩፍነት፡ ብሄራዊ ምትፍናን፡ ክፍኣት፡ ሕነ ምፍዳይ፡ ትዕቢት፡ ጃህራ፡ ፍረ ጥፍኣት፡ ኩናት ክዘርኡን ክሰብኩን ቀሳውስቲ ዘይብሎም ወዓሎም ይሓድሩ። ምስ ገዛእርእሶም ሰቲት ሰኢኖም ንኻልኦት እውን ኣብ ውሽጡ ንሓድሕዶም ክተሃናኾትን ክፋጠጥን ብጥርጠራ ክጠማመትን ኣብ መወዳእታ ብጽልኢ ክዋደኡ እምበጋሮ ፈጢሮም ኣብ ኩናት ክአትውዎ ወትሩ ይጽዕሩ። ዝኾነ ከምዚን ክኣልም ወዓሉ ዝሓድር፡ ካብቲ ሚልዮናት መጻሕፍቲ ዝተሰከመ ኣድጊ በዮናይ መለክዒ ክሓይሽ ይኽእል። ንሓፈሻዊ ኩነታት እዛም ሰባት ዝተረድኡ መስተውዓልቲን ሰብ ልቦናን ዓለምና ድማ ኢኺ "ዓለም ክትጻወሮ ዘይትኽእል ፍጡር እንተሎ፡ ዓሻ ምሁር ጥራይ እዩ" ክብሉ እንኽትሰምዖም፡ ብእተሓሳሰበኦም ክትደነቕ ትቕሰቡ።

ያፌት ሃብቱ - ዓዲ-ኳላ

ካብ መዝገብ ክብረ-ወሰን ዓለም

ትሽዓተ ዓመት ጥራይ ረጊጻ እትርከብ ህንዳዊት ኮተቴ፡ "ዝንኣሰት ኣስተምሃሪት ዮጋ" ዝብል ክብሪ ሰሪዳ ብ 9 መጋቢት 2023 ኣብ መዝገብ ክብረ ወሰን ዓለም ሰፊራ። ተሓዛዚት መዝገብ እዚ ክብረወሰን ዓለም ኣብ ዝሃብዎ ሓበሬታ፡ "ፕራንቪ ጉፕታ ኣብዚ ግዜ'ዚ ገና ጓል 7 ዓመትን 165 መዓልታትን እያ። በዚ ምኽንያት ድማ ዝንኣሰት ጓል ኣንስተይቲ ኣስተምሃሪት ዮጋ ክትከውን ክኢላ" ይብሉ። ንሳቶም ኣስዒቦም፡ "ንሳ ጓል 3 ዓመትን ሸዱሽተ ወርሒን እንከላ እያ ምስ ኣዲኣ ብምዃን ኑቲ ኣካላዊ ምንቅስቓስ ፈሊማቶ። ኑቲ ልዕሊ 200 ሰዓታት ዝወሰደ ስልጠና ድሕሪ ምዝዛማ ድማ፡ ብYoga Alliance Organization ናይ ሰርትፊኬት ምስክር ተቐቢላ ኣብ ትሕቲ እቲ ትካል ብቐዋሚ ኣባልነት ክትሰርሕ ድሕሪ ምጅማራ፡ ዝ. ክብረ ወሰን በጺሓቶ" ብምባል ይገልጹ።

"ዮጋ ናብ መላእ ማሕበረሰብ ዓለም ንምብጻሕ ክሰርሕ ዝደርኽ ኢጋጣሚ እዩ። ነገራት ክውንኑዩም ከተረጋግጽ ዕድመን ኩነታትን ከም ዘይደርቶ ብተደጋጋሚ ዝሰምዖ ዝበርኩ ቃል እዩ ነይሩ። ሎሚ ኣነ ንዕኡ ብኣካል ከረጋግጾ ምኽኣለይ ኣዝዩ ተሓጒሰ ኣለኹ።" ብምባል፡ ዝተሰመዓ ሓጎስ ትገልጽ እዛ ዝንኣሰት ኣስተምሃሪት ዮጋ። በዚ መሰረት ጉፕታ ካብዚ ግዜ'ዚ ኣትሒዛ መዓልታዊ ኣብ ናይ ዩቱፕ መስመራ (Learning with Praanvi) ዝተፈላለዩ ትሕዝቶታት ዘለዎም ናይ ዮጋ ንጥፈታት ክትዝርግሕ ጀሚራ ምህላዋ ይሕበር።

ኣብ ዓለም ኣብ ንጥፈታት ዮጋ ብዕድመ እቲ ዝንኣሰ ኣስተምሃሪ ኮይኑ ተመዝጊቡ ዝጸንሐ ህንዳዊ ኮተቴ ረያንሽ ሱራኒ ኮይኑ፡ ወዲ ትሽዓተ ዓመትን 220 መዓልታትን እዩ ነዚ ደረጃ ክበጽሖ ክኢሉ ዘሎ። እዚ ህንዳዊ ኮተቴ ኑቲ ኣብ ሓምለ 2021 ዝተገናጸፎ ክብሪ ዋላ እኳ ጉፕታ ክትሰብሮ ትኽእል፡ ካብቲ ዓለማዊ መዝገብ ክብረ ወሰን ክረኽቦ ዝጸንሐ መዛያ ግና ከም ዘለዎ ክቕጽል ምዃኑ እዩ ዝነገር። ምኽንያቱ ጉፕታ ዝንኣሰት ጓል ኣንስተይቲ ኣስተምሃሪት ክትከውን እንከላ፡ ረያንሹ ድማ ብተመሳሳሊ ዝንኣሰ ወዲ ተባዕታይ ኣስተምሃሪ ዮጋ ተባሂሉ ክቕጽል ምዃኑ ይሕበር።

ምስላ ንደለይቲ ልቦና

* ኑዳይ ናይ ልቡ ይሓልም፡ ለይቲ ዝረኣዮ ቀትሪ ህልሙ።
* ማሕለኻ ዘይብሉ ጸብ ድፋእ፡ ዳይና ዘይብሉ ነገር ጥፋእ።
* ሕሙም ኣየህተፍትፍ፡ ዝበሎ ኣይተርፍ።
* ሕማም ዓይኒ ኩሉ ይርእዩ፡ ሕማም ከብዲ እዝጊ ይርእዮ።
* ኪሓምዩኻ ዕዝር በሎ፡ ክጸውዑኻ ኣቤት በሎ፡ እቲ ምንታይ ነገር ከዘናበሎ።
* ክሕመ እንከሎ ፈታዊኻ፡ ንዓይ'ውን ከምኡ በልካ ሰማዕ ኢኻ።
* ካብ ሕማቕ ይሓይሽ ጥሚት።

ኣብ ህይወት ዘሰግኡኒ ኣርባዕተ ዓይነት ሰባት

* ካብ ዝፈትዎም ዝፈልዩኒ ሰባት።
* ብድሕረይ ዝሓምዩኒ፡ ኣብ ቅድመይ ከህልዉ እንከለዉ ፍሽኽ ዝብሉኒ ሰባት።
* ዝኣብሰኩዎ ዘይብለይ ንውድቀተይ ዝጽዕሩ ሰባት።
* ብልቦም ዘይኮነ ካብ ከሳድ ንላዕሊ ዝፈትውኒን ዘኽብሩኒን ሰባት።

ምኽሪታት ህይወት

- ኣስተውዕል! ኩሉ ግዜ ንኽትርዳእ እምበር ንኽትምልስ ኢልካ ኣይትሰምዖ።
- ንፍልጠት ክትብለጽ ክለኻ ክትደክምን ክትጉዳእን ኢኻ፡ ክትዓቢ ክለኻ'ውን ክትወድቕ ኢኻ። ብተወሳኺ ክትረክብ ክትህቅን ክለኻ ከም እትሰእን ኣስተውዕል። ምኽንያቱ ናይ ህይወት ትምህርቲ ብቓንዛ ስለ ዝርከብን ዝሕለፍን።
- ኣስተውዕል! ሰለስተ ኣብ ህይወት ክትርስዖም ዘይብልካ ሰባት፡- ኣብ ግዜ ሸግርካ ምሳኻ ደው ዝበሉ፡ ኣብ ሸግር ዘዕቆቡኻ፡ ከምኡ'ውን ኣብ እዋን ሸግር ዝራሕረሑኻ።
- ኣብ ህይወት ከም ንስሪ ደኣ'ምበር፡ ከም ዑፍ ሕንጻይ ኣይትኹን። ሕንጻይ ይዛረብ ደኣ እምበር ኣዝዩ ልዒሉ ክበርር ኣይክእልን እዩ። ንስሪ ግና፡ ጠንጺሩ ኣይዛረብን፡ እንተኾነ ብጸጥታ ሰማያ ሰማይ የንሳፍፍ። ስለዚ ረኣዩለይ ስምዑለይ ከይበልካ ዕዮኻ ዕዮ።
- ኣስተውዕል! ዝበርኾዮ ኩሉ ሰናይ ነገር፡ ኣብ መዓልቲ ጸበባኻ ክሕግዘካ እዩ።
- ኩሉ ግዜ ኣነ ቅኑዕ እየ ዝብል ኣተሓሳስባ ምስ እትውንን፡ ኣብ ህይወት ፈጺምካ ከም ዘይተመሃርካ ኣስተውዕል።
- ነገራት ክጸብቡ እንከለዉ ደምጺም ኣይሰማዕን'ዩ። ነገራት ክወድቁ ግና፡ ብርቱዕ ደምጺ እዩም ዘሰምዑ። ስለዚ ኣብ ህይወት ምስ እትወድቕ፡ ብዙሓት ደምጺም ከጋውሑልካ እዮም። ነዚ ኣስተውዒልካ፡ ብሸቕታ ዕብየት ህይወትካ ቀጽል።
- ግዜ ልክዕ ከም ፈልፋሊን ውሓዚን ማይ ናይ ሓደ ሩባ ወይ ፈለግ እዩ። ማዕበሉ ደው ስለ ዘይብሉ ኑቲ ሓንሳእ ዝተኻዕፍኾ ማይ ካልኣይ ግዜ ክትትንከፎ ዕድል የብልካን። ስለዚ፡ ኑቲ ሕጂ ዘለካ ግዜ ተሓጊስሉን ተጠቐመሉን።

ከምዚ'ውን ኣሎ

ንድሕነታ ሄሊኮፕተር ዝተላእከትላ ላም

ኣብ ወሰናስን ሃገረ ኢጣልያ ኣብ ዝርከብ ቀላይ ከም ዝጡሓለት ዝተገልጸት ላም፡ ንድሕነታ ሄሊኮፕተር ከም ዝተላእከት ካብቲ ቦታ ዝተረኽበ ዜና ኣረዲኡ። እታ ላም፡ ብልሙዕ ሳዕሪ ኣብ ዝተሸፈነ ገምገም ቀላይ መግቢ እናማእረረት እንከላ ሃንደበት ሸተት ኢላ ከም ዝኣተወት ኑቲ ፍጻመ ዝተዓዘቡ ጓሶት ይሕብሩ። ድሕሪ'ዚ ፍጻመ እዩም ድማ ምስ ነርቲ ናይ'ቲ ከባቢ ብምትሕብባር፡ ቅልጡፍ ረዲኤት ክትረኽበሉ ናብ እትኽእል ክፍሊ ክንክን ጥዕናን ድሕነትን እንስሳታት ብምድዋል ሓገዝ ዝሓተቱ። እቲ ሓበሬታ ዝበጽሖም ክፍሊ ክንክን ጥዕናን ድሕነትን እንስሳታት ናይቲ ከባቢ ብወገኖም፡ ብቕልጡፍ ሄሊኮፕተር ብምልኣኽ ኑታ ኣብ ከቢድ ሓደጋ ዝነበረት ላም ብህይወት ከድሕንዋ ከኣሉ። እታ ላም ካብቲ ሰፊሕ ዝርገሐ ዝነበረ ቀላይ ብዘንጥላ ተሰፍሲፉ እያ ወጺኣ። እዚ ሓበሬታ ኣብ ገጻት ማሕበራዊ መራኸቢታት ብቪድዮ ምስ ተዘርገሐ፡ ብዙሓት ሰባት ናይ ምስጋናን ኣግርሞትን ርእይቶታት ኣስፊሮም ይርከቡ።

ኣደነቕቲ ሓቅታት

\# ልዕሊ ሰለስተ ርብዒ እኹላት ሰባት ካብ ድቃሶም ንምትንሳእ ዝጥቀምሉ ኣላርም ዘቃልሕሉ ድምጺ ስለ ዘሰንብዶም ብብርቱዕ ክጸፍዑወን ይረኣዩ። ብተወሳኺ ኣብ ነፍሲ ወከፍ ንግሆ ልዕሊ ሰለስተ ግዜ ኣላርም ከይዛረመት ዘይትንስኡ ዓይነት ሰባት እቶም ኣብ ክሊ ዕድመ 25 ክሳብ 34 ክኾኑ እንከለዉ፡ ብሚእታዊት ክርኣ እንከሎ ድማ 57% ይበጽሑ።

\# ኣብ 1984 ብጉዳይ ዘይሕጋዊ ዕጸ ፋርስን ሓሽሽን ጥራይ ልዕሊ 13,126 ሰባት ብፌደራላዊ መንገዲ ተቐይዶም ከም ዝነበሩኹ ትፈልጡዶ?

\# ድሕሪ ምጥቃም ዓይኒ ምድሪ እቶም 54.2% ሰባት ጥርይ እዮም ኣእዳዎም ናይ ምሕጻብ ንጥፈታት ዘካይዱ።

\# ዓመታዊ መጠነ ወለድ ህንዲ፡ ካብ ጠቕላላ ብዝሒ ህዝቢ ሃገረ ኣውስትራልያ ይዛይድ።

\# ብመሰረት ጽሑፋት፡ 20% ደቂ ኣንስትዮ ጥራይ እየን ንመጻምደን ከም ቀዳሞት ብሉጻት መሓዙተን ቆጺረን ኣብ ኩሉ መዳያት ሸግረንን ሓጎሰንን ዘካፍለኦም።

\# ኣብ ነፍሲ ወከፍ ኣርባዕተ ዓመት እተጋጥም "ዓመተ ዝላ" ተባሂላ ኣብ እትጽዋዕ leap year 31,622,400 ካልኢታት ኣለዋ።

\# ብዘይጋም፡ ኣመሪካውያን ንሓደ ገዛ ቀድሚ ምግዛኦም እንተወሓደ ሸሞንተ ገዛ ናይ ምብጻሕ ልምዲ ኣለዎም።

\# ብመሰረት መጽናዕቲታት፡ 22% ካብ ጠቕላላ ህዝቢ ዓለም መዓልታዊ ናይ ምሳሕ ሰዓታትና ብዘተፈላለየ ምኽንያት እንሓጥሮ ኢና።

ንፍሽኽታ

ሓደ መንእሰይ ቅድሚ ሸው ፈጺምዎ ዘይፈልጥ ክሰርቕ ተታሒዙ። እቶም ዝሓዝዎ ሰባት ድማ ኑቲ 'ናይ መጀመርታ መዓልተይ እያ በጃኹም መሓሩኒ' ዝብል ለመናኡ ጉዲ ከይሃቡ ናብ ፖሊስ ከረክብዎ ተበገሱ። ድሕሪ'ዚ ብማእከል'ቲ ዕመር ህዝቢ ዝንቀሳቐሱሉ ከባቢ እናሓለፉ እንከለዉ፡ ኑቲ ወረ ዝሰምዑ ህጻናትን ዓበይትን ብደሃለን ወጫጨን ድምጺ፡ "ሰራቒ ሰራቒ . . ." እናበሉ ኑቲ መንእሰይ ኣዋረድዎ። ድሕሪ ዝተወሰነ መዓልታት ካብ ቤት ማእሰርቲ ምስ ወጸ፡ ሓደ ካብ መተዓብይቱ "ኢታ ዓርከይ እንታይ ኣርእዩካ ደኣ ከምኡ ገይርካ? ከመይከ ነሩ እቲ ኩነታት?" ክብል ተወከሶ። ሸው እቲ መንእሰይ፡ "ኣብ ምሉእ ህይወተይ ከምዚ ብሰብ ተዋሪደ ኣይፈልጥን። ክብርመካ መርዓይ ከማን ከምዚ ኣይዓመረን" ክብል መለሰሉ ይበሃል።

ሩፍታ

ማህሌታይ ያሬድ

ድሕሪ እተን ቀለቤት. . .

ሳልሳይ ክፋል

“. . . በዚ ኹይኑ በቲ ዕድመይ ንትምህርቲ ምስ ኣኸለ ናብ ዓለም ትምህርቲ ኣትየ። ካብ ቀዳማይ ክሳብ ሻድሻይ ክፍሊ ተማሂረ፣ ሻውዓይ ክፍሊ ምስ በጻሕኩ ግን ደገ ደገ ክብል ጀሚረ፣ እቲ ካልእ ምዕራፍ ናይ ህይወተይ ካብ'ዚ ግዜ እዩ ዝጀምር።

ብሓጺሩ ብመሓዝየ መሓዝኽ፣ ምውዓለይን ምሕዳረይን ኣብ ፍቖዶ ሻውሓት ኣስመራ ኹይኑ፣ ፊሎማ ኣብ ቃኛው፣ ካምፖቦሎ፣ ገጀረት፣ ኣቦሻውል፣ ጉዕብርሃ፣ ጉዛጉዱ-ሓበሻን ሓደሽ ዓዲን። ኣብ ከም'ዚ ዝኣገባ ህይወት ከለኹ እየ ድማ ድግልናይ ንሓደ በጺሒ ኣረክብዮ። ንእሰተት ስለዝነበረ ግዲ ኹይኑ ሽዑ ብዙሕ ኣይተፈለጠንን። ደሓር ብኣጋጣሚ ምስ ካልእ በጺሒ እላለ'ሞ፣ ምስኡ ፍቕሪ ይሕዘ፣ ካብ ግዜይን ኣደይን ተሰዊረ።

ድሕሪ'ዚ'ውን ብርሃ ምስ ዝበሃል በጺሒ ብፍቕሪ ካይነይ ክብል ጀሚረ፣ ምሸት-ምሸት ተተሓሒዝና ፍቖዶ ኣብዮት-ማሰተ ኢና ዕኽለል ንብል፣ ኣብ'ዚ ግዜ'ዚ እየ ኣደይ ምእንቲ ከይትረኽበኒ ነታ “ርግኣት” ትብል ሽመይ ናብ “ኣቦ” ለዊጠዮ። ምስ ብርሃ ኣብ ሓደሽ-ዓዲ ኣብ ሓንቲ ክልተ ብሰለስተ ሜትሮ ስፍሓት ዘለዋ ብጭቃ ሕጡብን ዚንግን ዝተረቐዐት ግድግዳ ተኣኻኺብና። ብዘይ ቃል-ኪዳንን ስምምዕን ሰብኣይን ሰበይትን ኹይንና።

ዋላ'ኳ ሓዳር መሲሉ ማእሪትና እንተ ነርና፣ ህይወት ክልተና ግን ዕቡዳን ኣብ ሸገሸግ እዩ ነይሩ። ምሸት-ምሸት ኣብ ፍቖዶኡ ከሕሲቲ ንሓድር፣ ቑትሪ ኸኣ ከም ዝበኣ ደቂሰና ንወዕል። ኣደይ ደሊያ ቀብጸ ኢያ፣ 'በዚ ተሪኢዩ፣ በቲ ኣሊ. . .' ዝብል ሓበሬታታት ትረክብ ስለ ዝነበረት፣ ዘይከሓለለቶ ቦታ የለን። ሽመይ ስለዝቐየርኩ ግን ክትረኽበኒ ኣይከኣለትን። ሓንሳብ ሓንሳብ ከኣ ኣብ ዘለኹዎ ቦታ ትመጽእ እሞ “የለኹን!” የብሉ። ብሓዘን እናንበዐት ትምለስ ነይራ። ከም'ቲ ርግኣት ተመንያ “ርግኣት” ዘሰመየትኒ ኣየርጋእኩዋን።

ኣብ ከም'ዚ ዝበለ ናብራ ከለኹ እዩ ሌላይ ምስ ሰቡ እናዓበየ ዝመጽእ፣ ማዕረ ማዕረኡ ድማ ንብርሃ እናፈለጥክዎ መጺአ፣ ብፍላይ እተን ኣብ ሓደሽ ዓደን ጉዛጉዱ-ሓበሻን ዝተፈለጥኩወን ደቂ-ኣንስትዮ “ንሽኺ ትማስለስ ዚ መቐሎ ውራይ። ዋላ ኑበሽኺ ሸይጥኪ ጽቡቕ ናብራ ዘይትነብረ ብጽብቐትኪ ዚ. . .” እናበላ ምስ ሸርሸራኒ ንብርሃ ጥንጥን ኣበለዮ - ኣይነበርኒ ኣይጠፍኣኒ! ካብ'ዚ ንደሓር ብዓል ሞቓሞ ዝርከቦ “ሳዕላይ ባራት” ዝበሃል ከባቢ ሽፊተ። ኣብ ሓንቲ ባር ከኣ ስራሕ ጀሚረ፣ ምንዝርና ክትሓሓዞ እየ ሓሲበ ነይረ፣ ከምኡ ኸኣ ገይረ ዝብር ድማ በተን ዝተላለኹወን ደቂ-ኣንስትዮ ዳርጋ ሰልጠና ወሲደልካ ነይረ። ፍርሕን ሰንፈታን ግን ኣብ ቦታኡ እዩ።

ኣብ'ታ ናይ ባር ስራሕ ዝጀመርኩላ መዓልቲ ኣብ ሓደ ጸግዒ ኮፍ ኢለ ከለኹ፣ ዘሕሁን ሳልሳይ ርእሱ ኣተው። ክሰምዖም ኢለ ናብኦም ምስ ከደኩ በራ ኣዘዙመኒ። በራ ሒዘሎም ምስ ተመለስኩ ድማ “ንዓኺ እሞ በራ ኣምጽኣ፣ ምሳና ኮፍ በሊ” ኢሉኒ። “ሕራይ” ኢለ ንዓይ በራ ተማሊአ ምስኦቶም ኮፍ ኢለ።

ዘሕሁን ናይ ሻምበል ማዕርግ ዝነበሮ ከፋሊ ደሞዝ ናይ ሰራዊት እዩ ነይሩ። ሓዳሽ ሰራሕተኛ ምኻነይ ብኡንብኡ ኢያም ፈሊጦሙኒ፣ “መጀመርታኺ ዶዩ ኣብ'ዚ ስራሕ?” ክብሉ ብቛንቋ ኣምሓርኛ ሓቲቶኒ። መጀመርታይ ምኻኑ ነጊረዮም። “በሊ፣ ካብ'ዚኣ ከይትትንስኣ” ምስ በሉኒ ካብ ኩነታቱ ተዓዚበ ዘሕሁን ከምዝፈተወኒ ስለዝተረድኣኒ ምስኦቶም ኮፍ ኢለ ኣምሰየ። ምሸት ድማ ናብ ካልእ ባር ሒዞሙኒ ከይዶም። እናኣዕለልና ከለና ምስኡ ንኽሓድር ምስ ሓተተኒ ሓቂ ዘርባ ኣይኣበኽዎን፣ ናብ ሓደ ሆቴል ሒዙኒ ኸይዱ።

ውሒዱ ዘይኮነ ማሰተ እየ ሰትዩ።

ኣብ'ቲ ሆቴል ኩሉ ሽግረይ ዝርዝር ኣብለ ምስ ነገርክዎ፣ ደጊመ ኣብ'ታ ሓንቲ ምሸት ጥራይ ዝሰራሕኩላ ባር ከይርእ ኣጠንቂቑኒ። ንልዕሊ ሓደ ወርሒ ድማ ምስኡ ሓዲረ።

ሽዑ 'ሓዳር ንግበር' ምስ በለኒ ኣነ'ውን ፈትየዮ ስለዝነበርኩ ጥራይ ዘይኮኑ፣ ባህጊ ጽቡቕ ሓዳር ስለዝነበረኒ'ውን ኣይተማታእኩን። ንኣደይ ምስ ነገርኩዋ ኣይፈተወትን፣ ግን ኣነ ስለ ዝደለኹዎ ኣብ ቃኛው ንእሽተይ ድግስ ገይርና ቃልኪዳን ብምእሳር ሓዳርና ጀሚርና።

ዘሕሁን ዋላ'ኳ ቀንዲ ስርሑ ኣብ ቃኛው እንተነበረ፣ ብዙሕ ግዜ ናብ ግንባራት ክመላለስ ከሎ ይጸምወኒ ስለዝነበረ፣ ናብ ኣደይ ከይደ ይቕረ ክትብለለይ ኣብ እግራ ወዲቐ ለሚነያ። ይቕረ ምስ ገበረትለይ ከኣ ምስኣ ኹይነ ሓዳር ክነብር ሓቲተያ። መጀመርታ “ኣብ ገዛይ ኣምሓራይ ኣየእትውን እየ” ኢላ ኣቕበጽትኒ ነይራ። ደሓር ግን ንሱ ግዲ ገሪሑ ብሓንቲ ነገር ኣምሒሉ ካብ'ተን ዝነበራኣ ሰለስተ ክፍሊ፣ ሓንቲ ምስ ክሽነኣ ሂባትና። ኣብኣ ሓዳረይ ወጺአ ምስ ዘሕሁን እነብር ነይረ። ንልዕሊ ሓሙሽተ ዓመት ብሓደ ምስ ተቐመጥና፣ መዓልቲ ናጽነት ኤርትራ ስለ ዝመጽአ ነገራት ተቐያየሩ። ምስ ዘሕሁን ከኣ ተፈላሊና. . .”

ኢላ ዛንታኣ ወድኣትለይ'ሞ ብዕምቆት ኣስተንፈሰት። ብታሪኽ ህይወታ ተማሲጠ ሰቕ ኢለ ክጥምታ ድሕሪ ምጽናሕ “በሊ ኣብ'ቲ ቦታ በጺሕና ኣለና” በልክዋ። ኣውቶቡሱ ካብ ቀንዲ ማዕጾ ኣስመራ-ባርንቱ ተኣልዩ፣ ናብ ወሸጠ ከተማ ኣቑርደት ኣብ ዘምርሓትሉ “ኣቑርደት!” በለት ሓወሲ ኣደናቖት ብዘመስል ድምጺን ኣጠማምታን። “እወ፣ ኣቑርደት” ክብል ከለኹ፣ ድሮ ናብ'ቲ ብምፍዳጋምና ዝበረ ኣብዩቲ ተቐባሒበሕ ነበረት።

“ብርቱዕ ምቖት ኣሎ ሓቀይ?” በለትኒ ንገጽ ብኣእዳዋ እናኣንበደበደት።

“ሕጂ ደኣ ክረምቲ እንድዩ። እንታይ ምቖት ኣሎ። ሓጋይ እንተትርእየዮ ደኣ እንታይ ምበልኪ ነይርኪ!”

ኣውቶብስ ኣብ መዕረፊኣ በጺሓ ደው በለት። ካብ ኣውቶብስ ምስ ወረድና፣ ንሽንኽ ደብባዊ ምዕራብ እታ ከተማ ብእግርና ጉዕዞ ጀሚርና። ነዊሕ ከይከድና ድማ ኣብ'ቲ ኣቦኣ ጨንፈር ስራሕና ዝብሃሉ ቀጽሪ በጺሕና። እታ ኣብኡ ዝጸንሓትና ኣባል ድማ ጋሻ ከምዝመጽእ ተሓቢራ ስለዝጸንሐት ጽቡቕ ገይራ ተቐቢላትና።

ንሕና እታ ኣባል ብዘቐረበትልና ማይ ኣናተሓጸብና ከለና እያም ድማ ወፈርም ዝሞዓሉ ያሲን ዳኒኤልን ቢንያምን ደቢኽ ዝበሉ። ሰላም ተበሃሂልና ኮፍ ምስ በሉ፣ ጋሻ ተማሊኢ ከምዝመጽኣኩ እውን ኣሚተሉም። ናታቶም ሓገዝ ከምዝድሊያ ድሕሪ ምሕምማር ድማ ብዛዕባ እቲ ጉዳይ ኣሕጽር ኣቢለ ኣዕሊለዮም። ምስ ኣበባ እውን ኣላሊየዮም።

ድሕሪ ሌላ ኣቲ ኣበባን እየም መሳርሕተይን ቡን እናሰተና ብዛዕባ'ቲ ጉዳይ ክንዘራረብ ጀሚርና። ዋላ'ኳ ኣነ ብሓጺሩ ገሊጸሎም እንተ ነበርኩ፣ ኣበባ ብወገና ብደቂቕን ብዝርዝርን ኣዕሊላቶም። መሳርሕተይ ኣብ መቓብር ዝሎ ብዓልቤታ ንኽትሰናበቶ ከም ዝመጽኣት ምስ ሓበራቶም፣ ጋሻ ነገር ግዲ ኩይኑዎም ብምግራም ይጠማመቱ ነበሩ። ኩይኑ ግን ጸን ኢሎም ብዕቱብ እዮም ሰሚዖምዋ።

መሳርሕተይ ሓሳባ ርሒቕት ዝመጸኣቶ ቦታን ግዲ ኣብ ግምት ኣእቲዮም፣ በቲ ጉዳይ ኣመና ተገዲሶም፣ ብዙሕ ሕቶታት ኣዝነቡላ። ኣበባ'ውን ንኹሉ ዝሓተትዋ ዘበለ ብዘይዕቃበን ሰንፈታን መሊሳትሎም።

ኣነ'ውን ናታቶም ሓገዝ ከም ዘድልየና ስለ ዝተገንዘብኩ፣ ኣብ መንጎ ዘረባእ እናኣተኹ ንመሳርሕተይ ኣብርሃሎም ነርኩ።

ጽቡቕ ናይ ምርድዳእ መንፈስ ዓሰለ፣ ዝኖቐሞም ክሕግዝዋ ምዃኖም ዳርጋ ቃል ኣተዉላ። ኣበባ እውን ኣመና ተሓጎሰትን ፍሽኽ በለት። ኣነ ግን ሰብ ኣብ ዘይብሉ በረኻ ዝተቐብረ ምድላይ ቀሊል ከም ዘይኮነ ይሰመዓኒ ስለ ዝነበረ፣ ሓሳብ ከየሰለጦት ከይትምለስ እሰግእ ነርኩ። “ልዕሊ ክልተ ዓመት ዘቖጸረ ሰብ ከመይ ኣብልካ እዩ ክርከብ? ንሱ ደዩ ኣይንሱንኸ ብኸመይ እዩ ክልለ? እቲ ብደብዓ ዝተገገራ ናይ ቦታ ሓበሬታ ቅኑዕ ደዩ ኣይቅኑዕን ብኸመይ ክረጋገጽ ይኽእል. . .?” ብዝብል ሓሳብ ተባሒተ ኣሰላስል ነርኩ። እንተ ክትረኽቦ እንተ ክትስእኖ ግን ክሳብ መወዳእታ ምስኣ ክኸውን ከም ዘለኒ ሕልናይ ነጊሩኒ'ዩ።

ቢንያም እውን “ኣጆኺ. . .! ቅንዕናኺን ተበግሶኺን ርእዩ ኣምላኽ ይሕግዘኪ ይኸውን ንሕና እውን ምሳኺ ኣለና” ክብል ሞራል ምስ ኣሰነቓ፣ ገጻ ብርህርህ ኢሉ፣ ንኹ ኣብኡ ከይተበጽሐ ከሎ ድማ ንኽሳትና ኣመስገነትና።

መሬት ጸልግልግ ክብል ምስ ጀመረ ንኣበባ ምስ ከተማ ኣቑርደት ንኽነላልያ ንወሸጢ ከተማ ኣቲና። ሓንሳብ ኣብ'ቲ ከተማ ዘወርወር ምስ በልና፣ ኣብ ሓደ ባር ኮፍ በልና እሞ ብዛዕባ'ቲ ጉዳይ ተመያየጥና። ኣበባ ሽዑ ምሸት ንኸይድ እንተ ንብል እውን ምተሓጎሰት ነይራ። እንተ ኹነ ግን ኣቐዲምና ናብ'ቲ ዝተሓበራ ቦታ ንኸሀ ቅድሚ ጹሓይ ክንበገስ ስለ ዝተረዳዳእና፣ ጸቕጢ ክትገብረልና ኣይደለየትን። ክሳብ ሰዓት ዓሰርተን ፈረቓን ዘወርወር ምስ በልና ድማ ናብ መዕረፊና ተመሊስና።

ኣበባ ዳርጋ ሰለም ከይበለት ክተዕሉብጥ እያ ሓዲራ። ከም ዝበሎዶ ኑቲ ንሕልናኣ ዝሸገርኣሕ ጉዳይ ኣብ መዕለቢኡ ከየብጽሐት ዕረፍቲ ትረክብ ኣይከኣለትን። መሬት ምስ ወግሐ መሳርሕተይ ዳኒኤል ብሓንቲ ቶዮታ ዝዓይነታ መኪና ካዕላይ ሓዚና ኸይዱ። ካብኡ ድማ ካብ ጽርግያ ወጺእና ብመሰረት ሓበሬታ ናይ'ታ ደብዳበ መቓብር ዘሕሁን ክንደሊ ፍቖዶ ሰናጭሮን ሕሉምን ፋሕ ኢልና። ብዙሕ ከሊል ኢልና። ደኺምና። ኣብ ጥራይ ጎልጎል ብዘይትኽለኛ ሓበሬታ መቓብር ምንዳይ ከም ዕሽት ቀጺርኩዎ። ኣበባ ግን ኣይቀበለቶን።

ኣብ ከም'ዚ ዝበለ ኩነታት ከለና ገርዲ-ገርዲ እናሸደኩ ከለኹ ብማዕዶ ኣብ ትሕቲ ቆጥቋጥ ዝተጨርሐ እምኒ ዝመስል ዝረኣኹ። ቅድም ክረጋገጽ ስለ ዝደለኹ ንመሳርሕተይ ከይሓበርኩ ኣኢጋረይ እናማጠጠኹ ኣብ'ታ ቆጥቋጥ በጺሐ፣ ኣይተጋገኹን። መቓብር ምኻኑ ዘመልክት እኩብ ዝበለ ሓመድን ጭራሕ እምኒን ጸንሓኒ።

እቲ መቓብር ብሓደ ወገን ተባሒጉጉ ብምባሩ ናብኡ ኣደሃብኩ። ሕብራ ክተጥፍእ ዝቐረበት ቀያሕ ጨርቂ ድማ ተቐልቂላ ተራእየትኒ። ብኣደይ ቀስ ገይረ ስሒብ እንተበልኩዋ፣ ናይ ቱታ ጨርቂ ምኻና ኣረጋገጽኩ። ብኡንብኡ ነታ ካብይ 300 ሜትሮ ኣቢላ ርሒቓ ተናዲ ዝነበረት ኣበባ ተደሃኹዋ። እናኸየደት ናባይ ገጻ ብምምጻእ ኣብ ጥቓይ ምስ በጽሐት “እዚ ገለ ረኺብካ ዲኻ?” በለትኒ፣ ሓንሳብ ናባይ፣ ሓንሳብ ከኣ ናብ'ቲ መቓብር ገጻ እናጠመተት።

“ኣቦ፣ ርግእ በሊ'ሞ፣ እስከ ንዲ እዛ ዓለባ ርኣይያ” በልኩዋ። ቀሪብ ዝን ኢላ ከይመለሰትለይ ጸንሐት'ሞ፣ ፍርሒ ብዘመስል ኣካይዳ ክልተ ሰላሕታዊ ስጉምቲ ምስ ቀረበት፣ ነታ ጨርቂ ብኣተኩሮ ጠመተታ። ነጡብጣብ ንብዓታ ተመራሪሑ እናወረደ ኸኣ “ካልእከ እንታይ ረኺብካ?” ክትብል ጠመተትኒ። እየም ፋሕ ኢሎም ዝነበሩ ብጾትና ብማዕዶ ይከታተሉና ስለ ዝነበሩ፣ በብሓደ ናብና እናተኣከቡ “እንታይ ተረኺቡ” ብዝዓይነቱ እናጠመቱና ተዓኮሩ።

“እዛ ጨርቂ'ዚኣ እፈልጣ'የ ማሰለ፣ ቀያሕ ቱታ ነይራቶ፣ ኩሉ ግዜ እዩ ሓዚዋ ዝገይሽ። ምናልባት ተጋግየ ከይከውን ግን ካልእ ነገር እንተ ረኺብና. . .” ምስ በለት፣ ብትሑት ደምጺ ተናኸኸት። ዳኒኤል'ዩ “ንሱ ክኸውን ይኽእልዶ?” ኢሉ ነቲ ሰቕታ ዝሰበሮ።

“ምናልባት ንሱ ክኸውን ይኽእል'ዩ ዝብል ግምት ኣሎኒ” በልክዋ፣ ናብ ኣበባ እናጠመትኩ። ኣበባ ኣብ'ቲ ዝነበረቶ ከርምይ ኢላ ተቐሚጣት'ሞ “ንሱ'ዩ እንታይ ግድኸም፣ ግን ዝያዳ ንኽረጋገጽ በጃኹም ፈሓሩዎ” ኢላ ገጻ ናብ ድሕረኣ ገልበጠት።

መቓብር ምፍሓር ስለ ዘፍርሓና ደዩ ዋላ ስለ ዘሰከፈና፣ ኩላትና ተጠማመትና። ያሲን ድማ “እንታይ ንግበር?” ክብል ሕቶ ደርበየልና። ዋላ'ኳ ከምኡ ክንገብር ሕልናና ዘፍቅዶ እንተ ነበረ፣ ካብና ስለ ዘይተሓልፈ ግን ክንፍሕር ጀሚርና።

ንሕና መቓብር ክንፍሕር ከለና፣ ኣበባ ኣብ ትሕቲ ጽላል ገረብ ኩይና ሓዊ ትኣጉድ ነበረት።

ፍሒርና ምሉእ ብምሉእ ምስ ቀላዕናዮ፣ 'ኣብ ትምጽእ'ሞ ገለ ዘዘክራ ነገር እንተ ረኸበት' በልና ያሲን። እዚ እናበለ ከሎ ነቲ በጅረግረግ ዝበለ ወተሃደራዊ ጃኬት ይፍትሸ ነበረ። ኣበባ ተጸዊዓ ምስ መጸት፣ ገና ገለ ከይተዛረብና ከለና፣ “እውይ. . . ብርሃን ዓይነይ!” ኢድማ ዕንድ በለት። ጸኒሓ ኸኣ “ንሱ'ዩ - እዝሆትንዶ ጃኬቱ. . .” ክትብል ኣውያት ደርጓሓትቶ። ያሲን እውን ካብ'ታ ዝሞህመት ጃኬት፣ ኣብ ጎማ ዝተጠቕለለ ማሕፉዳ (ፖርቶፎልዮ) ኣውጺኡ። ገለ ቀሩብ ገጻዘበን ናይ ዘሕሁንን ኣበባን ገርዲ ስእልን ረኺቡ፣ ካብ'ዚ ንደሓር ዋላ ሓንቲ ዘጠራጥር ኣይነበረን።

“በጃኹም ‘ዮም ኣሕዋተይ፣ ሕጂ ቀብሩለይ፣ ኣብ'ዚኣ መጺአ ከለኹ ካልኣይ ቀብሪ ክንብረሉ!” ኣበ'ያ ኣእዳዋ ዘርጊሓ ንሰማይ ኣንቃዕሪራ ዝተማሕጸነትና። ነቲ ሬስኡ ኣኻኺብና፣ ኣብ'ቲ ዓለባ ምስ ኣቐመጥናዮ፣ ኣበባ ናብኡ ቀሪባ ብዘይደምጺ ጸለየት።

ዋላ'ኳ ክንፍሕር ከለና እንተ ዘይሓሰብናሉ፣ ደሓር ግን 'ኣበይ ንቕበሮ?' ዝብል ሕቶ መጸና። ካብ ውሕጅን ኣራዊትን ውሑስ ኢልና ኣብ ዝሓሰብናዮ ጥቓና ዝነበረ ኩጀት ክንቐብሮ ተሰማሚዕና። ነቲ ክትብሎስ ከላ ኣብ ሳንጣኣ ዝተማልኣቶ ናውቲ ብሱን ዕምባባ ኣረቂ ንመግዚ ዝኸውን ክልተ ሜትሮ ዓለባ. . . ካብ ሳንጣኣ ኣውጺኣ ኣዳለውቶ።

ጉድጓድ ምስ ፈሓርና፣ ቅድሚ ሓመድ ኣዳም ምልባሱ ኣበባ ተጠሊዓ ኣልቀሰት። ነተን ክልተ ቀለቤት ድማ ኣብ ልዕሊ ኣዕጽምቲ በዓልቤታ ኣንበረተን። መሊሳ ካብ'ቲ ሓመድ ዕሙኽ ኣቢላ ኣብ ልዕሊ ኣዕጽምቱ ፈይ ኣቢላ'ሞ “በቃ ሕጂ ሓመድ ኣዳም ኣልብስዎ” በለትና።

ያሲን ባዕላ ገይሩ ክደፍኖ ምስ ጀመረ ንሕና ግን እቲ ካትም ምቕባሩ ትርጉም ከም ዘይብሉን ንዓኣ ክሳራ ምኻኑን ስለ ዝሓሰብና ኣይተዋሕጠልናን። ቢንያም ከኣ “ኣቦ. . . ወርቂ'ኳ እዩ! እንታይ ትርጉም ስለ ዘለዎ ኢኺ ከምኡ ትገብሪ ዘለኺ?” ክብል መጕሕቲ ዝተሓወሶ ሕቶ ኣቕረበላ። “ክጾ'ቲ ወርቂ ተሰኪምዎ ዘሎ ኣርዑት ኪዳን ይዓቢ፣ ወርቂ ዋላ ሓንቲ ትርጉም የብሉን” ኢላቶ፣ ኣብ እምኒ ረሞቕ ኢላ ኮፍ በለት። መሊሱ ያሲን “ስለ'ዚ እንታይ ማለትኪ ኢኺ? መብጽዓኺ ፈጺምኪ ኣለኺ። ካብኡ ንጸዋ ግን ትርጉም ዘለዎ ኣይመስለንን” ክብል ገንሐ።

ይቕጽል

ሓሳባት

ሕብረተሰባት ካበይ ናበይ ብኸመይ?

ሲራክ ክፍለ

መበል 49 ክፋል

ኣብ ዝሓለፈ ክፋላት ናይዚ ጽሑፍ'ዚ "ኣቋውማ ሃገራት ቀርኒ ኣፍሪቃ" ኣብ ትሕቲ ዝብል ዓቢ ኣርእስቲ ንኣቋውማ ሃገራት ሱዳን፡ ኬንያ፡ ኡጋንዳ፡ ሶማል ድሕሪ ምምልካት ናብ "ኣቋውማ ሃገረ ኢትዮጵያ" ሰጊርና ካብ ዘመን ሃጸይ ምኒሊክ ክሳብ ስርዓት ወያነ ተመልኪትና። ሕልሚ ዓባይ ኢትዮጵያ፡ ንጥፋ ኤርትራ ዘጥፍኦ ኣፍደገ ባሕሪ ናይ ምውናን ደሊትን ደገፍ ምዕራባውያን መሻርኽቶምን፡ ሕልሚ ሪፓብሊክ ትግራይ፡ ሕማም ምንፍሓስ ግዝኣታት፡ ኣቋውማ ክልላታን ጸገማቱን ንምብራህ ከኣ ናይ ቦርና ኦሮምያ ኩነታት ከም ኣብነት ኣንቢብና። መቐጸልታኡ ይሰዓብ-

ብዘለዋ መሬት ዓባይ ትግራይከ?

ኣብ ዝሓለፈ ጽሑፍና ዝረኣናዮ ናይ ቦርና ሽግር ከም ኣብነት ዘቐረበ ኮይኑ፡ ኣብ መላእ ኢትዮጵያ ምስ ምትእትታው ኤትኒካዊ ክልላት ብዙሕ ዕግርግር እዩ ተፈጢሩ። ወያነ ክልላት ክፈጥሩ እንከለዉ ከም ፖለቲካዊ መኣረሒ እዮም ተጠቒሞምሉ። ወያነ ኣብ ቦርና እቶም ኦሮሞ ንኣየገ ይደግፉ እዮም ዝብል እምነት ስለዝነበሮም፡ ኣንጻር ኦሮሞ ሸርሒታት የጋይዱ ከምዝነበሩ ትዕዝብቲ ከቢድ ኣብ ዘቕረብኩዎ መጽናዕታዊ ጽሑፍ ትጠቕሰ። ኣብ'ቲ ናይ ኢሎይን-ደረጃን መጽናዕታዊ ጽሑፍ'ውን ኣብ ዝተፈላለየ ክልላት ነቲ ናይ ኢትኒክ ፌደረሽን ከም በትሪን ካሮትን (መቑሸሸን መቐጽፅን) ይጥቀምሉ ከም ዝነበሩ ይፍለጥ። ወያነ ዘምጽኦ ናይ ኢትኒክክልል ስርዓት በቲ ሓደ ወገን ህዝብታት ፈላሊኻን ኣናቖቶኻን ኣብ ስልጣን ን ምጽናሕ ዝዓለመ ኮይኑ፡ በቲ ካልእ ወገን ከኣ ሕልሚ ዓባይ ትግራይ ኣብ ምትግባር ኣቓልቦ ሰቡት ናብ ካልእ ምምራሕ ይመስል። ኣብ ከባቢ ትግራይ ንዝርከብ ሰፊሕ ስቡሕ መሬት ሰሪቖም ኣብ ክልሎም ድሕሪ ምእታዎም፡ ሰቡት ክዝረቡ እንተጀሚሮም፡ ናይ ዶብ ጸገም ኣብ ትግራይ ጥራይ ኣይኮነን ኣብ ኩሉ እዩ ዘሎ ዝብል መመኽነዪ ንምርካብ እዩ ተሰሪሑ።

ወያ፡ ንኢትዮጵያውያን ኣብ ኩሉ ክልላት እናባለዐት፡ ነቲ ቀንዲ ዕላማኣ ማለት ሓልሚ ዓባይ ትግራይ መንጸፍ ዝኾነውን ባይታ ኢያ መድሚዳ። ከምቲ ኣቐዲምና ዝጠቐስናዮ ወያነ ከም መጠኒ ንምቛም ክልል ትግራይ፡ ነቲ ናይ ሃጸይ ሃይለስላሰ ካርታ እያም ወሲዶም። ይኹን'ምበር ኣብ ግዜ ሃጸይ ሃይለስላሰ ኣብ ጎንደርን (ወልቃይት) ወሎን (ራያ) ዝነበረ ሰፊሕ ስቡሕ ናይ ሕርሻ መሬት ናብ ዓባይ ትግራይ ሓዊሶሞ። እቲ ካብ መሬት ኤርትራ ዝጠረርዎ ብኣህጉራዊ ሕጊ ዝጻዞአ ኮይኑ፡ ድሮ'ውን ሕጋዊ መዕለቢ ተገይርሉ እዩ። እቲ ካብ ጎንደርን ወሎን ዝተወሰደ መሬት ግን ብሕጊ ኢትዮጵያ ዝጻዞአ ኮይኑ፡ ክጉዝብትዎ እንከለዉ ንሳቶም 'ሕጋዊ ኣገባብ' ዝብልዎ መስርሕ፡ ስለዝተኸተሉ ንዕኦም ሕጋዊ እዩ።

ብሕጂ'ኸ?

ኣብ ኢትዮጵያ ሕጂ ዘሎ ስርዓት ይኹን ካልእ ብሕጂ ዝመጽእ፡ ሕጋዊ (ቅዋማዊ) ኣገባብ ተኸቲሉ፡ ወሰናዊ ዶብ ክቕይር ኮነ ሽም ክበቢታት ክቕይር ዝኽእሎ የለን። ነቲ ናይ ሃጸይ ሃይለስላሰ 13 ጠቅላይ-ግዝኣት፡ ናይ ደርጊ ሸንጎ ቀይሩዎ። ነቲ ናይ ደርጊ 30 ናጻ ምምሕዳራዊ ዞባታት ከኣ ናይ ኢህወደግ ፌደራል ባይቶ ቀይሩዎ። ነዚ ናይ ኢህወደግ ክልላት ከኣ ሕጂ ዘሎ ፌደራላዊ ባይቶ ቅዋማዊ ምምሕያሽ ገይሩ ክቕይሮ ዝኽእሎ የብሉን። ምስ ሕልሚ ዓባይ ትግራይ ግን ዝቃዶ ኣይኮነን። ስለዚ ኣብ መጻኢ እንታይ ክፍጠር ይኽእል ዓቕሊ ገይርካ ምጽባይ ጥራይ እዩ። ሓደ ነገር ግን ኣየጠራጥርን። ኢትዮጵያ ከም ሃገር ክትቕጽል እንተደኣ ኮይና፡ እዚ ህዝቢ ዝብልዖ ዘሎ ኣብ ኢትኒክ ወይ ብሄር ዝምርኩስ ቀቢላዊ ዶብ መዕለቢ ክግበረሉ ኣለዎ። ኢትዮጵያውያን ፌደራላዊ ስርዓት ደየም ክቕጽሉ ዋላ ካልእ ዝዀነ ኣይኮነን። እቲ ዝዀነ ኢትኒክ ወይ ብሄር ምስ ዋንነት መሬትን ምምሕዳርን ምትሕሓዝ እዩ። ምስዚ ተኣሳሲሩ ፌደራላዊ/ኣሃዱኣዊ ስርዓት ዝብል ኣምር ኣብ ኢትዮጵያ ብዙሕ ስለ ዘዘርብ ብሓጺር ክንድህሰሶ።

ፌደራላዊ፡ ኣሃዱኣዊ ስርዓት እንታይ ማለት እዩ?

ኩሉን ዘመናውያን ሃገራት ወግዓዊ መጸውዒ ሽም ኣለወን። ንኣብነት ወግዓዊ መጸውዒ ኢትዮጵያ "የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ደሞክራሲያዊ ሪፓብሊክ" ኮይኑ ኣብ ርእሲ ስም ናይታ ሃገር፡ "ፌደራል"፡ "ደሞክራሲ"፡ "ሪፓብሊክ"፡ ዝብል ሰለስተ ፖለቲካዊ ኣምራት ዝሓዘለ እዩ። ሃገራት ብድላየን ሽም ክጽውዓ ይኽእላ እየን። ይኹን'ምበር ወግዓዊ ስም ሃገራት ከምቲ "ስም ይመርሕ ጥዋፍ የብርህ" ንብሎ ኣይኮነን። ከምቲ ናይ 18 ክፍለ ዘመን ፈረንሳዊ ፈላሳፋ ቮልተር "ቅዱስ ሮማዊ ኢምብራጦርያ" ዝብል ስም ኣልዒሉ፡ "ቅዱስ ኣይኮነን፡ ሮማዊ ኣይኮነን፡ ኢምብራጦርያ ኣይኮነን፡" ዝበሎ ካብ ሽም ጥራይ ተበጊሱ ዓይነት ይኹን ባህርያት ስርዓት መንግስቲ ምግላጽ ኣይከኣልን እዩ። ብጉቡሪ ስርዓት-መንግስቲ ኢትዮጵያ ከመይ ከም ዝመስል ኣቐዲምና ርኢና ኢና። ይኹን'ምበር መረዳእታ ወያነ ሽምን ፖለቲካዊ ኣምርን ከም ዓቢ ነገር ብምቕራብ ንሰቦት ኣብ ጌል-መገዲ ክትዓት ስለዘእተወ፡ እቶም ኣምራት ብሓጺሩ ክንገልጾም ኢና።

ሪፓብሊክ

ሪፓብሊክ ዝብል ፖለቲካዊ ኣምር፡ ኣብ ኤውሮጳን ሕመኣን ኣብ 17-18 ክፍለ ዘመን ህቡብ ዝኾነ መጸውዒ እዩ። ሪፓብሊክ ማለት ዓይነት መንግስቲ ዝገልጽ ኮይኑ፡ ብሓጺሩ፡ "ጉዳይ ህዝቢ" ብዝንጎሳውያን ቤተ-ሰብ ካብ ወለዶ ናብ ወለዶ እናተሰጋገረ ዝምራሕ ውልቃዊ ዋኒንነት ዘይኮነ፡ ብህዝቢ ብቐጥታ ደዩ ብዘተዋዋረ ብዝምረጹ ሰቡት ዝመሓደር ምኳኑ ዝእምት እዩ። ናይ ፖለቲካ ተንተንቲ ሪፓብሊክ ዝሃቦ ስርዓት ብዝተፈላለየ መገዲ ዝገልጽዎ ኮይኖም፡ ንኣብነት ፈረንሳዊ ፈላስፋ ሞንተኪዩ (Montesquieu) "ዝበዝሑ ህዝቢ ደምጹ ብምሃብ ዝነጥፎ ስርዓት ይኹን፡ ብውሑዳት ሰቡት ዝቐውም ስርዓት ሪፓብሊክ እዩ" ይብል። መብዝሕትኦም ክኢላታት ከኣ ብዘይካ ንግስነታዊ ስርዓት (monarch)፡ ዝተረፈ ኩሉ ሪፓብሊክ እዩ ይብሉ። ስለዚ ብትርጉም ናይቲ ኣምር እንተመጺእካ ብሓጺሩ ኣብዚ ዘለናዮ መዋእል፡ ውሑዳት ንግስነታዊ-ስርዓታት ጉዳፍካ ኩለን ሃገራት ሪፓብሊክ እየን ክበሃል ይከኣል። ሓንቲ ሃገር ሪፓብሊክ ትበሃል ኣይትበሃል ብዙሕ ትርጉም የብሉን።

ደሞክራሲ

ደሞክራሲ ዝብል ኣምር፡ ዳርጋ ኩሉ ሰብ ዝጠቕሶ ኮይኑ፡ ንዘበዝሕ ግን ደሞክራሲ እንታይ ማለት'ዩ ንጹር ኣይኮነን። ይትረፍዶ ሓፋሽ ህዝቢ ናይ ፖለቲካ ዓበይቲ ፈላሰፋታት'ውን ዝተፈላለየ ጸቢብን ሰፊሕን መግለጺ ደሞክራሲ ኣለዎም። ገለ ክኢላታት "ናጻ ውድድር ንደምጺ ህዝቢ" ክብልዎ እንከለዉ ገለ ከኣ "ፖለቲካዊ ናጽነትን መንግስታዊ መዋቕርን ከም ባይቶ፡ ኣካላት መንግስቲ፡ ሰብኣዊ መሰላት ወዘተ." ይጠቕሱ።

ቃል-ብቓሉ ደሞክራሲ፡ "ህዝባዊ ምምሕዳር" ማለት ኮይኑ፡ "ህዝቢ ማለት መን እዩ? ምምሕዳር'ከ እንታይ የጠቓልል?" ቀሊልን ንጹር ትርጉም ዘለዎ ኣይኮነን። ንኣብነት ቀዳሞት ግሪኻውያን ህዝቢ ዝብልዎ ኣዝዩ ውሑድ ክፋል እቲ ሕብረተሰብ እዩ ነይሩ። ሕመኣ ይኹን ናይ ኤውሮጳ ሃገራት ኣብ ዝቖማሉ ግዜያት ይኹን ድሕሪ ምቛመን ንልዕሊ 100 ዓመት ደቀንስትዮ ይኹና ንበረት ዘይብሎም ሰቡት፡ ከም'ኡ'ውን ጊላታት ከም ህዝቢ ኣይረኣዩን ነይሮም። ሃገራዊ ቅዋምን ምምራጽ ሓጊ ኣካልን ኣጉዳሲ እምነቱርናዕ ደሞክራሲ ምኻኑ ብዙሓት ናይ ፖለቲካ ክኢላታት ይሰማምዑ። ይኹን'ምበር፡ ናይ ሕመኣ ይኹን ናይ ብዙሓት ሃገራት ኤውሮጳ ቅዋም ብኣጻብዕቲ ብዝቑጸሩ ምሁራት ተዳዲፉ ብኣዝዮም ውሑዳት ሃብታማት ዝጸደቐ እዩ።

ቅዋም ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ ብ21 ሰነ 1788 ጸዲቑ፡ ብ4 መጋቢት 1789 ኣብ ግብሪ ዝወዓለ'ዩ። ኣብቲ ግዜ'ቲ ብዝሒ ህዝቢ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ ኣስታት 3.9 ሚልዮን ነይሩ (ደቀባት ቀያሕቲ ህንዳውያን ኣይቁጸሩን እዮም ነይሮም)። ካብዚኦም ኣስታት 1.6 ሚልዮን ደቀንስትዮ፡ 0.7 ሚልዮን ጊላታት፡ 0.8 ሚልዮን ትሕቲ ዕድመ ጸዓዱ (ትሕቲ 16 ዓመት)፡ 0.8 ሚልዮን ከኣ ዓቕመ-ኣዳም ጸዓዱ (ልዕሊ 16 ዓመት) ነይሮም። ምድማጽ ንብረት ዝለዎም ጸዓዱ ሰብኡት ጥራይ ዝተሓዝአ ብምንባሩ፡ 6% ናይ'ቲ ህዝቢ ጥራይ እዩ ናይ ምድማጽ መሰል ዝነበሮ። እዚ ማለት፡ ናይ ምድማጽ መሰል ዝነበሮም 234,000 ሃብታማት ጸዓዱ ጥራይ እዮም ነይሮም። ካብዚኦቶም እውን እቶም ዝበዝሑ ናይ ምድማጽ መሰሎም ዘይጥቀሙ ምንባሮም ይፍለጥ። ንሱ ግን ካልእ ሕቶ እዩ። ኣብ ቅዋም ሕመኣ ዝኾነ ለውጢ ንምግባር 2/3 ኣባላት ክልተኡ ገዛ ከምኡ'ውን 2/3 ናይ ሃገራት (States) ደገፍ ክረክብ ኣለዎ። ኣብዚ ዝሓለፈ ልዕሊ 230 ዓመት ከኣ 27 ምምሕያሽ ጥራይ እዩ ተገይሩሉ። ቅድሚ 230 ዓመት፡ ብ234,000 ሰቡት ዝጸደቐ ቅዋም ክሳብ ሎሚ ይሰርሕ ኣሎ ማለት'ዩ። ኣብዚ ዝሓለፈ 230 ዓመታት ዓለምናን ኣመሪካን ብዙሕ ተቐዪረን ጥራይ ዘይኮነ፡ ብዝሒ ህዝቢ ኣመሪካ ልዕሊ 100 ግዜ ተረቢሑ ክንሱ፡ ኣመሪካ ኾና በቲ ንረቡሓ ወነንቲ ጊላታትን ሃብታማትን ተባሂሉ ዝተጻሕፈ ቅዋም'ያ ትመሓደር ዘላ። ሓደ ካብቲ ቀንዲ ጸገም ደሞክራሲ ኣብ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ እምበኣር ንገዛእ ርእሱ እቲ ቅዋም እዩ። ብምሉኡ እቲ ቅዋም ሕማቕ እዩ ንምባል ኣይኮነን። ምምሕያሽ ቅዋም ኣሸጋሪ ብምዃኑ፡ ምስ ግዜ ዝሰፍሕ ኣይኮነን። ልዕሊ ኩሉ ከኣ ውሑዳት ዘጽደቕዎ ቅዋም ንኣማኢት ሚልዮናት ከመሓድር ፍትሒ ኣይኮነን።

በዚ ምኽንያት ደሞክራሲ ዝብል ኣምር ቀሊል መግለጺ ክትህበሉ ዝከኣል ኣይኮነን። ሓፈሻዊ ገባኤ ሕቡራት ሃገራት ኣብ 2004 "ቀንዲ ባእታታት ደሞክራሲ" ዝብል ውሳነ ኣሕሊፉ ነይሩ፦ 1) ሚዛኑ ዝሓለወ ምምቕራሕ ስልጣን ኣብ ሓጋጊ፡ ፈጻሚ፡ ፈራዲ ኣካላት መንግስቲ፤ 2) ሓርነት ሓጋጊ ኣካል፤ 3) ብዙሕነት ፖለቲካዊ ሰልፍታትን ውድባትን፤ 4) ምኽባር ግዝኣተ-ሕጊ፤ ተሓታትነትን ግሉጽነትን፤ 5) ናጻ/ሓራ መራኸቢ ብዙሓን፤ 6) ምኽባር ሰብኣውን ፖለቲካውን መሰላት፡ መሰል ደምጺ ምምራጽን ንምርጫ ሕጹይ ምቕራብን፤

እዚ ብሕቡራት ሃገራት ዝረቐቐ "ቀንዲ ባእታታት ደሞክራሲ" ናብ ድምጺ ምስ ቀረበ 15 ሃገራት ኣጽቂጠን፡ ዋላ ሓንቲ ሃገር ከይተቓወመት፡ ብዓብላሊ ድምጺ 172 ሃገራት ጸዲቑ።

ከምዚ ዓይነት ብሕቡራት ሃገራት ዝሓልፍ ውሳኔታት፡ ሳላሕ ወይ ጸቢብ መግለጺ ኮይኑ፡ ኣብ ጭብጢ ኩነታት ይኹን መነባብሮ ህዝቢ ትርጉም ዘይብሉ ባዶ ውሳኔ እዩ። ንከምዚ ዓይነት ጽውጽዋይ ዋላ ሓንቲ ሃገር ኣይተቓወመቶን። እተን ዘደንመጻ "ሱቕ ይሓይሽ" ኢለን ክኸና ይኽእላ፡ እተን ነዚ ውሳኔ'ዚ ዝደገፋ ሃገራት ግና ያኢ ባዶ ትርጉም ዘይብሉ ውሳኔ ብምድጋፍ ደሞክራሲያውያን ዝኾኑ እዩ ዝመስላ።

እዚ "ቀንዲ ባእታታት ደሞክራሲ" መንግስቲ ኢህወደግን መብዛሕትአን ሃገራት ኣፍሪቃን ዝደገፍኦ ኮይኑ፡ ትግብሮ ሃገር ፍጹም የላን። ሓቂ'ዩ ንኢትዮጵያ ይኹን ሃገራት ኣፍሪቃ ብመንጽር'ዚ ዝተጠቕሰ 7 ቀንዲ ባእታታት ደሞክራሲ ምምዝጋመን ፍረ የብሉን። ኣብ ክንድኡ ነታ ቀንዲ ሃንዳሲት ናይዚ ውሳነ ቀንዲ ተጣባቒት ደሞክራሲን ማለት ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ፡ ኣብ ዘመነ ትራምፕ፡ ብመንጽር'ዚ ቀንዲ ባእታታት ደሞክራሲ ክንገምግማ፦

1. ኣብ ዘመነ ትራምፕ ናይ ኣመሪካ ክልቲኡ ገዛ ሓጋጊ ኣካል ብሪፓብሊካን ፓርቲ ተዓብሊሉ (ኣብ ናይ 2018 ምርጫ ኣብቲ ሓደ ገዛ ተሳዒሮም) እቲ ሓጋጊ ኣካል ኣብ ዝተፈላለየ ኣገዳሲ ኣጋጣሚታት፡ ከም ሓደ ክፋል እቲ ፈጻሚ ኣካል ኮይኑ'ዩ ኣገልጊሉ። ምምቕራሕ ስልጣን ብዙሕ ግዜ ተጋሂሱ።

2. ብዘተዋዕ፡ ፈራዲ ኣካል ሕመኣ ሓራ ኮይኑ፡ ትራምፕ ንዝተፈላለየ ክፋላት እቲ ፈራዲ ኣካል ብደገፍቱ ተክኡ ኣብ ኣሰካፊ ኩነታት ኣውዲቖም። ንባዕሉ ፕረዚደንት ትራምፕ፡ ፈራዲ ኣካል ናቱ ጠበቓታት ኮይኖም እዮም ዝሰምዕዎ።

3. ናይ ሕመኢ ክልተ ሰልፊ ስርዓትን እቲ ፕራይመሪ ዝብልዎ ኣገባብ ምርጫን ንረብሓ ለብዕትን ሰብሃብትን ዝሕግዝ እዩ። ኣብቲ ፕራይመሪ ዝብልዎ ወሰናዊ ናይ ሰልፊ ምርጫ ገዚፍ ዘለዎምን ሕሉፍ ፖለቲካዊ ኣጀንዳታት ዝጭርሑን ክሰዕሩ ዕድል ዝህብ እዩ። ትራምፕ ኣብ 2016 ንጹር ሪፓብሊካዊ ፖሊሲ ከይሓዘ፡ ነቶም ናይ ብሓቂ ሪፓብሊካውያን ብቐሊሉ ኣብ ፕራይመሪ ክስዕር ክኢሉ።

4. ኣብ ዘመነ ትራምፕ ኣብ ሕመኢ ግዝኣተ-ሕጊ ትርጉሙ ጠፊኡ። ኣብ ቀንዲ መንግስታዊ ትካላት እሺ ዝበልዎ ሰቡት ብምምዛዝ ትራምፕ ግዝኣት ሕጊ ብተደጋጋሚ ጥሒሱ።

5. ብዙሕ ተግባራት ትራምፕ ተሓታትነትን ግሉጽነት የብሉን። ኣብ ታሪኽ መራሕቲ ሃገራት ዝወዓደሮ ዘይብሉ ሓሶት ሓሲዩ ኣብ ዝተፈላለየ ኣጋጣሚታት ብሕብእብእ ኣንጻር ሃገራዊ ረብሓ ሰሪሑ። መራኸቢ ብዙሓን ዓንዒብ ኣለን፡ ይኹን'ምበር ኣብ ባህርያትን ተግባራትን ትራምፕ ዘምጽኦ ለውጢ የለን። ብሓጺሩ ተራ መራኸቢ ብዙሓን ዘምጽኦ ለውጢ ኣይነበረን።

6. ኣመሪካውያን ሓራ መራኸቢ ብዙሓን ሓደ እምነቱርናዕ ደሞክራሲ እዩ ኢሎም እዮም ዝኣምኑ። ኣብ ዘመነ ትራምፕ መራኸቢ ብዙሓን "ዜና-ሓሶት"፡ "ቀንዲ ጸላእቲ ህዝቢ" ተጸዊዖን ዓቢ ክፋል ህዝቢ ኣመሪካ ከኣ ኣሚኑዎ።

7. ሕመኢ ንደቀንስትዮን ካልኦት ዓሌትን ዝጸርፍ፡ ንፉሽሽት ጥዑያት ዝብል፡ ታሕተዋይ ቀጸላ ህዝቢ ደምጺ ንኽይህቡ ብቐለዕ ዝቃለስ፡ ውጽኢት ምርጫ ክቕበሎን ከይቕበሎን ክሓስቡ እየ ዝብል መራሒ ሒዙ ብዘለዋ መጻኢታዊ መሰል ሰቡት ትግደስ ኢያ ኢልካ ክእመን ይከኣል'ዶ?

ኣብ ላዕሊ ዝቐረበ 7 ነጥብታት ኣብ ሕመኣ ደሞክራሲ የለን ንምባል ዝዓለመ ዘይኮነስ፡ ደሞክራሲ ብውሑድ ቃላትን ቅልጡፍ-ሰእሊ ኣልዒልካ ዝግለጽ ከም ዘይኮነ ንምብራህ ጥራይ እዩ።

ኣብ ኣርእስትና ክንምለስ...

ኣቐዲምና ከም ዝረኣናዮ መራሕቲ ወያነ ይትረፍዶ እቲ ዝፈረምዎ "ቀንዲ ባእታታት ደሞክራሲ" መሰረታዊ ጠለባት ህዝቢ እውን ኣየማልኡን። ይኹን'ምበር ናይ ሕቡራት መንግስታት ውሳነ ብምፍራም ንኣቦም ደሞክራሲያውያን ጥራይ ዘይኮኑ ከም ጳጳስ! ንዝምችኦም ፓርቲን ስርዓትን ደሞክራሲያዊ ንዘይምችኦም ከኣ ጸረ-ደሞክራሲ ኢልካ ናይ ምጥማቕ መሰል ዘለዎም ይመስሎም ነይሩ።

ይቕጽል

ካርታ ኢትዮጵያ ካብ ሃጸይሰላሰ ክሳብ ኢህወደግ (ህወሓት)

ርእይቶ

ናይ ‘ሓንጎል’

ሃይማኖት መሓሪ

ኣብ ሓደ ኣጋጣሚ እዩ፡ ምስ ክልተ ብዕድመ ኣቦታተይ ዝኾኑ ሰብኡት ኮፍ ኢለ ኣብ ዝበርኩሉ፡ እቲ ሓደ "ሰማዕ እንዶ እዚ ምሳኻ ዝሰርሕ ዝበረ ድኣ ኑብሱ ኽኢሉ ጸቡቕ ይሰርሕ ኣሎ" በሎ። እቲ ካዕናን መተዓልልቱ ድማ "እወ ሓቅኻ - መጠረሲ'ኮ ካብይ እዩ" ኢሉ ይምልሰሉ።

"ኣለቂሕኮዮ ዲኻ ዋላስ ሓጊዝካዮ?" ሓተተ እቲ ዕላል ዘጀመረ። "ኢይፋለይን - ኣየለቃሕክዎ ኢይሓገዝክዎ። በታ ንሱ'ዩ "ናይ ሓንጎል" ዝብልዋ ገይሩ እምበር ትጽውት ኣብሉለይ" ኢሉ ርእሱ ነቕነቐ።

ካብኡ ንንጸው ዕላሎም ኣይሰማዕኩዎን፡፡ እዛ "ናይ ሓንጎል" ትብል ዘረባ ግን ኣጕማስዕኩዋ ደኣ። ዋላ ካብ ጥቓኦም ምስ ረሓቕኩ እውን ካብ ሓንጎለይ ኣይረሓቐትን። ኣብ ሓንጎለይ "ናይ ሓንጎል" ሒዘ ንዝሒይ ገጸይ መንገደይ ጀሚረ።

መቸም ንሕና ደቂ-ሰብ ነዚ ናውቲ ስብነትና ከም ቅጽልን መመሰሊን ክንጥቀመሉ ካብ እንጀምር መዋእላት ኣሕሊፍና ክንከውን ንኽእል ኢና። ከም "ናይ ሓንጎል" ዝዓይነቱ ማለተይ'የ።

ብመሰንገለ ክጀምረልኩም። ኣመና ንእንፈትዎን እንቕርቦን ሰብ "ፍንጫሕ መሰንገለይ" ኢልና ምስኡ ዘለና ቅርበት ንገልጽ። "ዓይነይ" ብዚዮዳ ድማ "ብሌን ዓይነይ" እንተ ኢልናዮ'ሞ ምንም ሕማቕ ነገር ክረኽቦ ዘይምንምጸሉ ዳርጋ ከም ኑብስና እንርእዮ ሰብ ክኸውን ኣለዎ። ንዓኻ ሰብ "ሳምባይ" ኢልና ኢና ንገልጾ። እዛ ኣየር ኣጽርያ ንኣካላትና እትዕድል ብዓልቲ ዓቢ ስራሕ ዝኾነት ሳምባና መጽረፊ ተጠቒምናላ ማለት እዩ።

እዚ ጥራይ ኣይኮነን። ኣብ ግዜ ሕርቃንና "ከመይ መዓንጣ ኹብደይ ኣሕርር ኣቢሉኒ ማስለካ" ክንብል፡ ሕርቃን መዓንጣ ከም ዘሕርር ገይርና ንገልጽ። ስሱዕ ሰብ እንተ ተረኺቡ "ኩብዱ ዘመዱ" ብምባል ካልእ ዘመድ ከም ዘይብሉ ገይርና ነእእሶ። "ኩብዱ ዘመዱ" ምባልና'ኳ ከብድን ስስዐን ስለ ዝቀራረብ፡ ጥበባዊ ኣገላልጻ ክበሃል ይከኣል እዩ። ንሓደ ብኣፉ ዝላውዝ ብናይ ገለና ኣበሃህላ ድማ "ሻጥር" ዝኾነ ሰብ ከኣ "እዚ ድኣ ናይ መልሓስ እንድዩ" ማለትና ብመልሓሱ ከም ዝኑበር ንምእማት'ዩ። ካብኡ ሓሊፉ'ውን ዘረባ እናሸቐጠ እዩ ዝናበር" ንብሎ። ብሕመቕ ክገልጽዎ ንዝደለዩ ሰብ "ላሊሽ" ክብሉዎ እውን ሰሚዐ ኣለኹ። ንዘይሰከፍ ሰብ እውን'ኮ "ረጉድ ቆርበት" ንብሎ ኢና።

ኣመና ኢተሰሕቐኒ ሓንቲ ኣገላልጻ ከኣ ኣላ፡ ንሕና ቀደም ንፈልጦ ዝኸፍ ርእሲ ንዘለዎ ሰብ "ፖንጋን - ወይ ሓንሓን" ኢልካ ከም ዝጽረፍ እዩ፡ እንተ ሎሚ ግን ንፈላጥ ሰብ "ፖንጋን እንድዩ" ዝብል ቅጽል ይወሃቦ ኣሎ።

እወ. . ክፋሊ ኣካላትና ንጸቡቕን ንሕማቕን ንገልጸሉ ኢና። ብበወገኑ ብዙሕ ከም'ዚ ዝዓይነቱ ኣገላልጻ ክትዝክሩ ከም እትኽእሉ ርግጸኛ እየ። ሎሚ ግን ብዛዕባ'ዛ "ናይ ሓንጎል" ዝብሉዋ እየ ክዘረብ ደልየ ዘለኹ።

"ንሳ ደኣ ከመይ ድያ ናይ ሓንጎል! ንሱ ደኣ ከመይ ደዩ ናይ ሓንጎል!" እንብሎም ሰባት ይህልዉና ይኾኑ እየም። እዚ ማለት፡ ብሓንጎሎም ንሱብ ዘእምኑ ወይ ዘታልሉ ክኾኑ ይኽእሉ። መቸም ሓንጎልካ ኣብ ጸቡቕ ነገር ንሰባት ከተእምኖሉ ምኽኣል ዘሕሚ ኣይመስለንን። እኳ ደኣ ክኡድ ዝግበኦ እዩ። ስለ'ዚ ብዛዕባ ንጸቡቕ ነገር እንጥቀመሉ ሓንጎል ኣይኮንኩን ክዛረብ ደልየ። ጸቡቕ ደኣ ጸቡቕ እንድዩ፡ ኣደናቒካ ትሓልፎ እምበር ብዙሕ ዘረብ ኣይኮነን።

"ናይ ሓንጎል" ምኳንካ ብዋጋ ካልኦት ሰባት እንተ ኾይኑ ግን "ናይ ሓንጎል" ዝብል መግለጺ እውን ኣይሰማማዓን እየ። ንሓደ ሰብ ኣታሊልካ እናዘመትካዮ "ናይ ሓንጎል" ከም ዝበርካ ሰብ ከድንቐካ እንክሎ፡ ካብ'ዚ ዝኸፍእ የለን። እዚኣስ "ናይ ሰርቂ" ኢያ ክትብሃል ዝግበኣ። "ዝበኣ ክሳብ ዝደልዎ ይሕንክስ" እትብል ምስላ እውን ትግበኣ ኢያ።

ሰብ ክሳብ ዝደልዎ ፈታዊኻን ዝሓልየልካ እናመሰለ ሕግዚዮዙብ ክብለልካ ጸኒሑ፡ ኣብ ዘይሓሰብኮዮ ኩነትን እዋንን ቅድር ክብለካ እንክሎ ዝወርደካ ኣእምሮኣዊ ቀኀሲ ቀሊል ኣይኮነን።

ንኣብነት፡ ንዓኻ መን ኮይኻ ብዘዓይነቱ ዘረባ እናወደሰ ነቲ ከም ጸላኢኻ ዝሓስቦ ሰብ ስሙ ኣልዒሉ መሊሱ ጽልኢ ክዝርኣልካ ብሁልን ዘይብሁልን ገይሩ ምስ ኣኽሓሰካ፡ ካብኻ ክጥቀም ከም ዝደለየ እንተ ፈሊጥካ፡ ወይ ድማ ከም'ቲ ንሱ ዝሓስቦ "ናይ ሓንጎል" እንተ ገይሩልካ እንታይ ክስመዓካ ይኽእል. . .?

ከምኡ እንተ ኹይኑ ጸላኢኻ ኣብ ቅርኒብ ዓይንኻ እናሃለወ ርሑቕ ተማዕዱ ነይርካ ማለት እዩ። ጸላኢኻ ምሳኻ ምህላዉ ምስ ወደቕካ እንተ ተጋሂዱልካ ድማ ዘይወጽእ ጣዕሳ። ሽዑ "መን ደኣ እዩ ዝኣመን. . ." ኢልካስ ሕምሰ፡ ዝኣቶም እዩ እምበኣር - "ከመይ ድያ ወይ ደዩ ናይ ሓንጎል" እናተባህለ ኣይናቖት ዝውሕዘሎም።

"ካብ ዘረባ ኣዘራርባ" ዝብሃሊ ቀራብ ኣሎ፡ እንተኾነ ግን ንሱ እውን ካብ'ቶም "ናይ ሓንጎል" ዝበሃሉ ሓደ እዩ። ኣብ ዘዘኸዶ ወይ ንዘረኸቦ ሰብ ብዘረባ ጥራይ በጥ እዩ ዝብሎ። ድልየታቱ እውን ብኣዘራርባኡ ጥራይ ደረኸቦ፡ ብጥዑም ዘረባ ድልየታቱ ካብ ምርካብ ኣይድግምን። ዘረባኡ ግን መዓር ዝተለኸየ መዘምዘሚ እዩ፡ ግን ከኣ ኣብይ፡ ምስ መንን ንመንን ኣጸቢቑ እዩ ዝፈልጥ። ብንውሓት ግዜን ተደጋጋሚ ምውሳእን ተመኩሩሉ እዩ፡ ከመይ ደዩ "ናይ ሓንጎል" ማስለኩም! ኣብ'ታ 'ተርብሓኒ ኢያ' ዝብላ ጉዳይ፡ ነዚ ዘረባ ከም ጥልፊ እዩ ዝኣልሞ። ኣብ ዘይረብሓሉ ግን ተንከስ ኢሉ ዝዘረብ ኣይኮነን።

እዚ "ናይ ሓንጎል" ዝብሉዎ መቸም - ኣብ ኩሉ ሸነኻት ማሕበራዊ ህይወት እዩ ዘሎ። ኣብ ከበቢ ሹቕ ኣብ ዝዘወረሉ ኣጋጣሚ፡ ገለ ሰብ ትካላት ከመይ ደዮም "ናይ ሓንጎል" ዝበሃለሎም ኣጓፍምኒ እዮም።

"ዓቢ ምጉዳል ዋጋ!" ዝብል ምስ ረኣኹ፡ ዳርጋ ፍርቂ ዋጋ ዘጉደሉልካ ኰይኑ ይስመዓካ እሞ፡ ኣብ ካልኦት ተመሳሳሊ ትካላት እንተ ሓቲትካ፡ ገለኡ ዝኸበረ ወይ ዝሓሰረ ኰይኑ ይጸንሓካ። "እምበኣር ብዙሓት 'ናይ ሓንጎል' እዮም ዘለዉ" ክኣ ትብል። ነታ "ናይ ሓንጎል" እትብሃል ዘረባ እናዘከርካ ድማ፡ ስሒቕካ ምኻድ እዩ እምበር እንታይ ደኣ ክትብል።

ሓደ ሰብ ሓቂ ደዩ ኣይሓቁን እንድዒ እምበር፡ እንታይ ኢሉኒ ማስለኩም - "እንታይ እዮም ዝገብሩ ማስለኪ. . ." ኢሉኒ።

"ሂዶ"

ንኣብነት ዋጋ ናይ'ታ ስረ 400 ናቕፋ እንተ ነይሩ"

"ህ"

"ኣብ ልዕሊኣ 500 ናቕፋ ምሸ ደጽሕፉ"

"ዳሕራይከ"

"ሽዑ ነታ 500 ናቕፋ ኤክስ ይገብሩላ"

"እንታይ ትብል?"

"ከም ብዓል ኣነ ገርሂ ድማ፡ 100 ናቕፋ ዝጎደሉ መሲሉና ጣዕጣዕ ንብሎ" ኢይብለኒ!

ገረመኒ መቸም። ክኣምንን ከይኣምንን ግን ጭብጢ ስለ ዘይብለይ፡ ኣብ ሓዳኡ ኣይወደቕኩን።

ኣብ'ቶም ኣብ ሹቕ፡ ማለት ኣብ ትካላት ዝሰርሑ ድማ "ናይ ሓንጎል" ኣለዉ። ኣነ'ኳ ድሕሪ ክንደይ ምስ ኣስተብሂልኩሎም፡ ክገዝእ እንተ ኸይደ ዋናኣ ኣብ ዘለዋ ግዜ እየ ዝኣቱ። ምኽንያቱ፡ ኣብ ብዙሕ ኣጋጣሚ ዋና ዝነገረካ ዋጋን ሰራሕተኛታቶም ዝነግሩኻ ዋጋን ዝተፈላለየ እዩ። እቶም ሰራሕተኛታት፡ ነታ ግዜ ክጥቀሙላ ግዲ ዘይልዩ ኾይናም፡ ወሰኽ ምባል ኣይገድፉን። ግን ስለ ዘጋጠመኒ እምበር፡ ንኹላቶም ኣይኮንኩን ዝብል ዘለኹ። ኣረ ሓደ ሓደ ግዜስ ዳርጋ ዕጽፊ ዋጋ ኰይኑ ይጸንሓካ።

እዚ ዘስተብሃሉ ይመስሉ ሰብ ትካላት፡ ብፍላይ እንዳ ጫማ ዋጋ ናይ'ቲ ጫማ ይልጥፉ እየም። እንተኾነ ዘመኑ ከላ "ናይ ሓንጎል" ከይትኸውን ዘጽገም ኣይኮነን። ኣብ'ዚ ሎሚ እዋን "ሳምቡእ" ኣብይ ከይርከብ ኢልኩም ኢኹም። ኣንታ እቲ ቀደም'ሲ እዚ ሰብ ተዓሻዊዱ ነይሩ ይኸውን ዋላስ "ናይ ሓንጎል" ኣይነበሩን ይኾኑ? በቲ ሓደ ወገን ከኣ ዋላ'ኳ እዞም እንብሎም ዘለና ይበዝሑ "ከም ቀደም ይመስለክን ውሕጅ ይወስደክን" ብዝዓይነቱ ጕርሒ ዝሽምቱ ማለት ንዝኣ ኑብሶም ንኸዮኽሱ "ናይ ሓንጎል" ዝኾኑ ኣለዉ። እምበርከስ ሰብ ኩሉ ግዜ እናተዓሸወ ኣይነብርን ስለዝኾነ።

ምኳን እዞም ሰብ ሓንጎል'ኮ ኣይድቅሱን እዮም። ሚላ እናቐያየሩ ሰርሖም ካብ ምቕጻል ደው ዝብሉ ኣይኮኑን። ገለ ሰብ ፋሰት ፋድ ከኣ እንታይ ይገብሩ ማስለኩም - "ሓንቲ በርገር ዝወሰደ፡ ሓንቲ ጸማቑ ብናጻ" ኢሎም ይልጥፉ። ገለ ሸየጥቲ ክዳውንቲ እውን ከምኡ - "ክልተ ስረ ዝወሰደ፡ ሓንቲ ማልያ ብላዕሊ" ክብሉ፡ እንተ ዓዲግካ መቑሸሽ ከም ዘለካ የተሓራርፉኻ። ማለት'ሲ ፍቐዶ ኣጎንሎ "ዓቢ ምጉዳል ዋጋ" ዝብል ስለዝመልኣ ሚላ ምቕያር የድሊ እዩ። "ከመይ ደዮም ናይ ሓንጎል"ዶ ንብሎም ንኸውን?

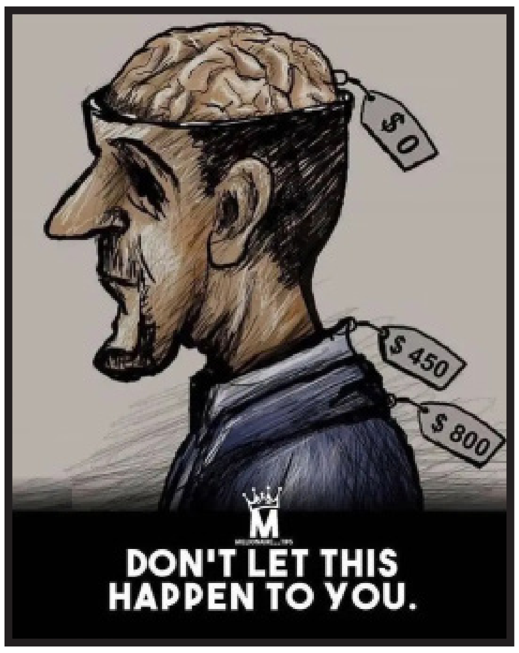

መቑሽሽ ቀሪቡካ ዓማዊል ምስሓብ ነውሪ ኣይኮነን። ግናስ ኣብ ዝተፈላለየ ትካላት በበይኑ ዋጋ እናተዋገረና፡ ዋጋ ናይ'ቲ ጸማቑ ምስ በርገር፡ ዋጋ ናይ'ቲ ማልያ ድማ ምስ'ቲ ክልተ ስረ ምእታዉን ዘይምእታዉን ብኸመይ ክረጋገጽ ንኽእል!

ገለ ካልኦት "ናይ ሓንጎል" ድማ ኣለዉ። ዝኾነ ዝዕረ ንብረት ሒዞሎም ትኸይድ እሞ፡ ናይ ደቃይቕ ስራሕን ብዙሕ ክፍሊት ዘይትሓትትን ክሱ ቅድም ዘይግባእ ዋጋ መጸጊ ይሓቱኻ፡ ኣብ ርእሱ ኸኣ፡ ድሕሪ ዓሰርተ መዓልቲ ወይ ክልተ ቕነ. . . 'ተመለሰ' ይብሉኻ። ምኽንያቱ፡ ኣንዊሖም ክቖጽሩኻ እንለው፡ ንኽትዕረ ከበድ ጻዕሪ ከም ዘፍሰሳ ንኽዮጉኻ ኢሎም እዮም። ብኡ መጠን እዮም ከኣ ክፍሊት ዝሽንኩልካ። ንሸኻ ካብኡቶም ብዙሕ ከይረሓቐካ፡ ጸገሮም የቓምጥዎ። ብድሕሪኡ እትጸበዮ ግዜ መወሰኺ ዋጋ ጥራይ እዩ። እቲ ፍታሕ ኣብ ኢደም ስለ ዝኣተወ "ናይ ሓንጎል" ይጻወቱልካ ማለት እዩ።

በቓ. . መብዛሕትኡ ተጠቒሞም "ናይ ሓንጎል" ዝጻወቱ ሰባት ብዙሕ ዓይነት እዮም። ንሓደ ሰብ ገለ ንኽሰልጠልካ ትልእኮ እሞ፡ ልኡኹ ፈጺሙ ምስ መጽአ "ከመይ ጸዋው ነጀው ተጻዪየ ኣስለጠልኪ ማስለኪ፡ ብሬጋ ደኣ ፈጺሙ ኣይምጸሓንን። ኣጋጣሚ ዝፈልጦ ሰብ ምስ ረኸበኩ፡ ሽወያ መቑሽሽ ፈይ ምስ ኣበልኩሉ ደሓን ይእቶ እምበር. . ." ክብል ማራ ከም ዝለኸ መሲሉ ይቐርብ፡ ኣቤት ምኽባድ! ንቀላልን ሰብ ዘድልየን ስራሕ እዩ ሰማይ ዝሰቕላ፡ ኣብ ዘይሓሰብኮዮ ክሳራ ምስ ኣእተወካ "ባዕለይ ከይደ ስርሐይ ከየሰልጥዶ ነገር ኣምጺአ!" እናበልካ ናብ ጣዕሳ! ደሓር ንሱ ዝሓዘ ምስ ሓዘ ካብኻ ጥዑይ ኢሉ "ዝኣ ደኣ ናይ ሓንጎል ኢኻ ተጻውታ እምበር ብላ ሓሰባ ወስ ዘይትብል" እናበለ መዕለሊ ይገብረካ፡ ጅግንነት ከም ዝፈጸመ ገይሩ እዩ ኸኣ ዘውሪ!

ደስ ትብለኒ ዛንታ ኣላ፡ ክልተ ሰረቕቲ ኣብ ሓንቲ ክፍሊ ናይ ሆቴል መደቀሲ ይሕዙ። እቲ ሓደ ሰራቒ ኣብ ቅድሚ'ቲ ከምኡ ሰራቒ ገንዘብ ይቖጽር። ወዮ እቲ ሓደ ከመይ ገይሩ ከም ዝሰርቆ ሓሳብ የሰላስል። ክሳብ ዝድቅሱ፡ ናብ ዓይኒ-ምድሪ ክመላለስ ኣምሰየ። ሽዑ ወዮ ብዓል ገንዘብ፡ መዓቀሲኡ ከም ኣመሉ ናብ ዓይኒ-ምድሪ ምስ ወጸኣ፡ ነተን ገንዘብ ኣብ ዓራት ናይ'ቲ መዓቀሲኡ ኣብ ትሕቲ ፍርናሽ ኣእተወን።

ብዓል ገንዘብ ልዋም ድቃስ ወሲዱዎ በጥ ኢሉ፡ ወዮ በተን ገንዘብ ክሓሰብ ዝምሰየ ሰራቒ፡ ለይቲ ተንሲኡ ነታ ገዛ በርበሩዋ። ገንዘብ ተበልካ ገንዘብ ትማሳከር ኰይናቶ። ምስ ቀበጸ መቸም ኣብ ዓራቱ ተጎምቢዩ። ወጋሕታ ምስ ኮነ፡ ወዮ ብዓል ገንዘብ ተንሲኡ ናብ መደቀሲ ናይ'ቲ ሓደ ከይዱ፡ ካብ ድቃሱ ነቒሒቑ "ሓንሳብዶ ክትትሰኣለይ. . ?" ይብሎ። ቅንዕ ምስ በለ ካብ ትሕቲ ፍርናሹ ገንዘቡ ምስ ኣውጽኣ "ደቅስ በል - ተካል ኢኻ ሓዲርካ" ኢሉዎ ተመርቀፈ ንበለኩም።

ስለ'ዚ ካብ'ዞም ናይ ሓንጎል ደኣ ጥንቅቕ በሉ፡ ምስ እዞም "ናይ ሓንጎል" ንባዕልኻ "ናይ ሓንጎል" ምኳን እዩ ዘዋጽእ። ጃኬትካ ናይ 1000፡ ጫማኻ ናይ 1500፡ ሓንጎልካ ግን 0 ምኳን ኣየዋጽእን እዩ። ወደሓንኩም።

ሎሚ ኣብ ERI-TV	
ሰዓት	መደብ
12:00	ሃገራዊ መዝሙር
12:02	ድራማ
12:30	ዜና (ትግርኛ)
12:50	ዜና ስፖርት
12:55	ውድድር ሓፈሻዊ ፍልጠት ቡያ
13:30	(ዜና ዓረብ)
13:45	ዕላል ጥበባት
14:45	ናትራን
17:00	ዜና (ትግርኛ)
17:15	ደርፌ
17:30	ዜና (ዓረብ)
17:45	ፍኖሪና
18:30	ኮንሰርት ብኣጋጣሚ ባሕቲ መስከረም (ብቐጥታ)
20:00	ዜና (ትግረ)
20:15	ተኸታታሊት ፊልም ሽምዓ ለይቲ
21:00	ዜና (ትግርኛ)
21:25	ስርሒት ባረንቱ 1985
22:00	ዜና (ዓረብ)
22:15	ኣድኣት
22:30	ዜና (እንግሊዝ)
22:40	እትመት

ምልክታ

ናጽነት ደስበለ - ሓበን ገብረኣምላኽ - ሳምራዊት መለስ

Bisha Mining Share Company
P.O. Box 4276
Asmara
Eritrea

Tel: (+291) 1124941
Fax: (+291) 1124941
www.bishamining.com

VACANCY ANNOUNCEMENT

Bisha Mining Share Company is inviting applicants for the following position for Bisha site project.

1. **Position: Tracked Equipment Maintenance General Foreman**

Department: Mining
Number required: One (01)

Primary Purpose

- supervising the maintenance work performed in the Primary Excavator & Drill maintenance sections.
- Secondary responsibilities will include overseeing dozer and ancillary excavator maintenance.
- Planned Maintenance, Breakdown repair as well as any PCR Work scheduled for all the relevant equipment in your section to ensure sustainable operations at BMSC to meet approved business plans.
- Ensuring the best use of all available resources, be it manpower, tooling, or equipment in a safe and efficient manner, in order to achieve targets.

Main functions

- To supervise and coordinate the work of the HME Workshop maintenance Supervisors and Crew Leaders while complying with BMSC standards and "Safework" policy
- Manage and co-ordinate the planned preventative maintenance for the Primary excavators and the drill fleet to prevent unnecessary downtime
- Ensure that mechanical work is done according to expected standards measured against industry and OEM standards
- Ensure that all work is carried out according to standard operating procedures to ensure the integrity of the equipment and assets are maintained to prolong life and not reduce the life of the assets
- Ensure that all work as performed on an unplanned as well as planned basis is documented according to the requirements of the planning process and CMMS system
- Ensure that daily inspections are completed to standard and documented accordingly to record any work required for backlog planning
- Ensure skill transfer to national employees through guidance and coaching by the mechanical Supervisors according to industry best practices
- Ensure enhancements and improvements to asset integrity and reliability practices for machine integrity to be maintained
- Audit the quality of work before releasing machinery for work
- Ensure all corporate governance policies are adhered to for all dealings
- Ensure that all BMSC values and business ethics are maintained throughout the execution of duties

TASK DESCRIPTION EXPANDED TO CORE PERFORMANCE AREAS

- **Planning**
  - Makes use of ''Planned Maintenance Schedule''.
  - Be actively involved in the planning function, especially short term.
- **Implementation of the plan**
  - Identify the highest priority for each week and focus on completing relevant tasks
  - Ensures good housekeeping.
- **Safety, Health & Environment**
  - Drive and promote the achievement of SHEC standards in all projects
  - Ensure that HAZOPs are conducted and implemented for new and existing systems
- **Reliability practices**
  - Root cause analyses techniques and report writing
  - Cause and effect analyses for defects and failures affecting asset performance
- **Operations & Service Delivery**
  - Ensure adherence to operating standards and KPI requirements
  - Investigation of reoccurring failures and recommendations for elimination of faults to improve the reliability of plant
- **Technical and Financial Budgeting and Forecasting**
  - Participation in budget preparation and forecasting for both financial and technical budgeting for the relevant area
- **People Management**
  - Implement individual development plans for all reporting staff
  - Manage individual potential and implement succession plans aligned with the organization's structures and job descriptions
- **Reporting**
  - Compile daily; weekly progress reports for the department. (Action Tracker).

Unique requirements / other information

- Please note this job description is not designed to cover or contain a comprehensive listing of activities, duties or responsibilities that are required of the employee for this job. Duties, responsibilities and activities may change at any time with or without notice.

Qualifications:	Knowledge and Experience
• Technical engineering trade or equivalent within Mechanical profession (Both would be advantageous).	• At least 8-10 years experience in a supervisory role in an operational environment • Experience in delivering services across multiple departments in a collaborative forum with end users • At least 5 years experience in the delivery of services within developing or underdeveloped countries, challenging operational environments • Experience in maintaining large tracked mining equipment, including, but not limited to Excavators, Shovels, Drills, Dozers etc.. • Experience of 5 years running heavy equipment workshops • Ability to lead a diverse team of national and expatriate artisans in order to best utilize available resources and ensure safe and timely results.

Technical Skills	Behavioral Skills
• Valid Diesel Mechanic trade certificate • Majority Caterpillar fleet training. Formal Drill training would be an advantage • Ability to guide personnel on basic rigging practices when changing major components • Experience with Chinese OEMs is highly advantageous. • PCR and rebuild experience • Report writing, including daily reports, handovers, and RCFA	• Self motivated and able to lead a team • Ability to train others • Ability to work with a multicultural group • Ability to make sound decisions without compromising the safety of people or equipment • Ability to utilize resources in an efficient manner • An exemplary safety record is essential. • Ability to lead from the front and ensure maximum use of all available services.

General Information and other requirements:

- **Place of Work:** **Bisha.**
- **Salary:** **As per Company salary scale.**
- **Type of Contract:** **Indefinite**

Additional requirement for Nationals:

- **Having fulfilled his/her National Service obligation and provide evidence of release paper from the Ministry of Defense.**
- **Present clearance paper from current/last employer.**
- **Testimonial documents to be attached (CV, work experience credentials, a copy of your National Identity Card etc.).**
- **Only shortlisted applicants will be considered as potential candidates for an interview.**
- **Application documents will not be returned to sender.**
- **All applications should be sent through the post office.**
- **Deadline for application: 10 days from the day of publication in the Newspaper.**

Address: Please mail your applications to:-
Bisha Mining Share Company,
P. O. Box 4276 Asmara, Eritrea

Note to Eritrean applicants:
Please send a copy of your application to
Aliens Employment permits
P. O. Box 7940 Asmara, Eritrea

VACANCY ANNOUNCEMENT # 001/23

Programme Analyst, RHCS

Job title:	Programme Analyst, RHCS
Level:	NOB
Position Number:	203483
Location:	Asmara, Eritrea
Full/Part time:	Full-Time
Fixed term/Temporary:	Temporary Appointment
Rotational/Non Rotational:	Non-Rotational
Duration:	3 months(with possible renewable of 9 months)

The Position:

The Programme Analyst, Reproductive Health Commodity Security (RHCS) contributes to the effective delivery of UNFPA activities in the areas of Maternal Health and Family Planning (FP). Under the direct supervision of the Assistant Representative, the Programme Analyst, contributes to the effective management of UNFPA programmes in support of national efforts to strengthen RHCS within existing programmes on maternal health, family planning, STI control, cervical cancer, etc.

How you can make a difference:

UNFPA is the lead UN agency for delivering a world where every pregnancy is wanted, every childbirth is safe and every young person's potential is fulfilled. UNFPA's new strategic plan (2022-2025), focuses on accelerating the achievement of the three transformative results: to end preventable maternal deaths; end unmet need for family planning; and end gender-based violence and harmful practices.

In a world where fundamental human rights are at risk, we need principled and ethical staff, who embody these international norms and standards, and who will defend them courageously and with full conviction.
UNFPA is seeking candidates that transform, inspire and deliver high impact and sustained results; we need staff who are transparent, exceptional in how they manage the resources entrusted to them and who commit to deliver excellence in programme results.

Job Purpose:

The Programme Analyst, RHCS works closely with other staff in the UNFPA Sexual and Reproductive Health (SRH) unit to enhance RHCS initiatives. S/he analyses and assesses relevant political, social and economic trends and provides substantive inputs to UNFPA Country Office (CO) on HIV/AIDS and condom programming; including planning, monitoring, evaluation and reporting. S/he is engaged in joint programming under the UN 'Delivery as One' umbrella and works closely with other SRH development partners.

S/he coordinates activities of related project staff and consultants, and ensures oversight of the work of Implementing Partners (IP) in close collaboration with operations staff, programme officers, and counterparts at the Regional Office and HQ as well as in other UN Organizations, technical staff in government ministries and civil society organizations to ensure successful implementation of UNFPA-supported programmes to enhance RHCS, including the management of supply chain systems.

Within the context of health system strengthening and financing, the Programme Analyst RHCS analyzes relevant political, social and economic environment and trends; provides substantive inputs for the formulation, management, monitoring and evaluation of a comprehensive RHCS programme related activities; contributes to CO's efforts in advocacy, policy advice/dialogue and resource mobilization in support of RHCS; provides technical support and contributes to building the capacity of partners for the implementation of Country Programme activities. S/he facilitates the delivery of UNFPA's programmes by monitoring results achieved against set targets. S/he facilitates the work of consultants, advisors, experts; establishes and maintains collaborative relationships with counterparts in government, multi-lateral and bilateral donor agencies and civil society to address emerging issues. S/he effectively influences counterparts from diverse backgrounds to jointly contribute to achieving UNFPA's mandate. S/he plays a pivotal role in managing resources for RHCS from potential development partners. S/he is a substantive contributor to the SRH unit and overall UNFPA CO programme team.

Responsibilities:

The Programme Analyst, RHCS will be responsible for:

A. General Programming

- In collaboration with Government counterparts and other partners contribute substantively to the formulation and design of the country programme and its AWPs in line with Government priorities and according to UNFPA programme policies and procedures. Ensure quality of programme/project design incorporating lessons learned, newly developed policies and best practices and establishing appropriate execution and monitoring mechanisms and systems.
- Contribute to analysis and research of the political, social and economic situation in the country and preparation of substantive inputs to United Nations programming processes (Common Country Assessment [CCA], United Nations Sustainable Development Cooperation Framework [UNSDCF], Country Programme Development [CPD], as they relate to RHCS, including management supply chain systems;
- Analyze and report on programme and project progress in terms of achieving results, using existing monitoring and evaluation tools and introducing new mechanisms and systems; identify constraints and resource deficiencies and recommend corrective action. Monitor projects expenditures and disbursements to ensure delivery is in line with approved project budgets and to realize targeted delivery levels.
- Expedite and coordinate project implementation establishing collaborative relationships with executing agencies, experts, government counterparts and other UN agencies facilitating timely and efficient delivery of project inputs and addressing training needs of project personnel.
- Help create and document knowledge about current and emerging trends and issues, by analyzing programmes, projects, strategies, approaches and ongoing experience for lessons learned, best practices, and shares with management for use in knowledge sharing and planning future strategies.

B. Technical Expertise/Management

- Analyze and interpret the political, social and economic environment relevant to HIV/AIDS/GBV and identify opportunities for UNFPA assistance and intervention. Keep abreast with new policy developments and strategies by analyzing policy papers, strategy documents, national plans and development frameworks and prepares briefs and inputs for policy dialogue, technical assistance coordination and development frameworks.
- Participate in relevant national and sub-national fora, enhancing UNFPA mandate on RHCS.
- Ensure increased availability and use of technical information to improve data collection, analysis, and use; with special attention to recent developments in analysis of data from censuses, surveys, statistics, etc.
- Create substantive knowledge of RHCS issues in the country, assesses technical assistance needs in these areas and advise on the suitability of programmes and related interventions to meet these needs.
- Manage condom programming (monitors the status of condom availability and utilization, etc) in consultation with other national and international stakeholders, with a view to have a viable, sustainable, updated and responsive condom supply for HIV/AIDS prevention as part of Reproductive Health Commodity Security systems in the country
- Contribute to strengthening of advocacy for RHCS in general and family planning in particular;
- Contribute to development of appropriate RHCS communication strategies and corresponding materials
- Advise the SRH team in order to ensure that the specific needs of RHCS are fully addressed.

C. Advocacy and Resource Mobilization and Funds Management

- Assist advocacy and resource mobilization efforts of Country Office by preparing relevant documentation (i.e. project summaries, conference papers, speeches, donor profiles, and participating in donor meetings and public information events).
- Develop factsheets, briefing materials, info graphics, and presentations for public information, advocacy and resource mobilization purposes.
- Prepare relevant proposals with RHCS components and share information about UNFPA tools for co-financing and funding.
- Build strong technical and programme multi-sectoral partnerships for advocacy for RHCS within the broader SRHR agenda through national institutions, networks, alliances and coalitions. Monitor and keep updates on existing and potential partnerships. Follow through and ensure that recommendations and action points agreed to are addressed.
- Prepare and manage relevant budgets; Monitor expenditures to ensure delivery is in line with approved budgets and to realize targeted delivery levels and deliver timely and accurate reporting of financial information.
- Manage assets that have been procured by the UNFPA and supplied to the implementing partners; ensuring that they are put to proper use.
- Represent UNFPA at key events where required, with regard to UNFPA's mandate.

CONTINUED ON PAGE 10

ምልክታት
ናጽነት ደስበለ - ሓበን ገብረኣምላኽ - ሳምራዊት መለስ

CONTINUED FROM PAGE 9

D. General Support

- Stand-in for other programme team members on selected functions as may be required.
- Carry out any other duties as may be required by UNFPA leadership.

Qualifications and Experience:

Education:

- Masters Degree in health, population, demography, development, gender, supply chain and logistics, law and/or other related social science field.

Knowledge and Experience:

- At least 2 years of increasingly responsible professional experience in the field of development and population activities;
- Work experience in the field of Sexual and Reproductive Health is preferred.
- Training in Supply Chain Management
- Specialized knowledge and experience in RHCS is desired;
- Experience in programme/ project management including experience in large multi-sector programmes;
- Experience working with the Ministry of Health and Local Government is desirable.
- Field experience is an asset;
- Prior experience in the UN system is an asset
- Demonstrated ability to work in a team

Languages:
Fluency in English; knowledge of other official UN languages, preferably Arabic is desirable.

Required Competencies:

Values:

- Exemplifying integrity,
- Demonstrating commitment to UNFPA and the UN system,
- Embracing cultural diversity,
- Embracing change

Core Competencies:

- Achieving results,
- Being accountable,
- Developing and applying professional expertise/business acumen,
- Thinking analytically and strategically,
- Working in teams/managing ourselves, our relationships, and others
- Communicating for impact

Functional Skill Set:

- Advocacy/Advancing a policy-oriented agenda
- Leveraging the resources of national governments and partners/ building strategic alliances and partnerships
- Internal and external communication and advocacy for results mobilisation
- Delivering results-based programmes
- Technical Understanding of the areas of work
- Project Management
- Managing financial processes
- Proficiency in current office software applications

Compensation and Benefits:
This position offers an attractive remuneration package including a competitive net salary plus cost of living adjustment, rental subsidy, education grant, home leave, health insurance and other benefits as applicable.

DISCLAIMER:
UNFPA does not charge any application, processing, training, interviewing, testing or other fee in connection with the application or recruitment process. Fraudulent notices, letters or offers may be submitted to the UNFPA fraud hotline http://www.unfpa.org/help/hotline.cfm

** renewable based on good performance*

HOW TO APPLY:

UNFPA has established an electronic application management system. Thus, UNFPA encourages all applicant to use this link Programme Analyst, RHCS to apply. But if you have difficulties to use this link , or no internet access, put your applications and P11 to the box available at the entry of the UN Compound. The TOR and P11(available at the gate of the compound) for ease reference.

Please attach **a recent application letter, CV and copies of qualifications including telephone numbers in a sealed envelope addressed to:**

UNFPA Representative
P.O. Box 5366
Asmara, Eritrea
Quote: Vacancy Announcement / Post Name and Number

Notice: All applications should be submitted within 10 working days after the date of announcement.

Notice: There is no application, processing or other fee at any stage of the application process. UNFPA does not solicit or screen for information in respect of HIV or AIDS and does not discriminate on the basis of HIV/AIDS status.

CANDIDATES SHOULD PROVIDE EVIDENCE OF COMPLETION / EXEMPTION FROM NATIONAL SERVICE

ምልክታ ጨረታ

ቀረብ መግቢ (ኣሕምልቲ፡ ስጋ፡ በርበረ ምስ ቀመመ፡ ጨውን ፅንጪይትን)
ዓዳጊ፡ ጨ/ሚ/ትም/ዞባ ዓንሰባ (ንኣሕዳሪት ቤት ትምህርቲ ኣሰማጥ ከምኡ'ውን ንኣሕዳሪት ቤት ትምህርቲ ጽመማን ከረን)
ኣርእስቲ ውዕሊ፡ (ውዕሊ ዓመታዊ ቀረብ መግቢ)
ኣገባብ ዕድጊ፡ (ክፉት ጨረታ (ሃገራዊ)

ንጨ/ትም/ዞባ ዓንሰባ (ንኣሕዳሪት ቤት ትምህርቲ ኣሰማጥን ንኣሕዳሪት ቤት ትምህርቲ ጽመማን ከረንን) ንዓመት 2024 ካብ ወርሒ 01 ክሳብ ወርሒ 12 ንኣስታት 1460 ተመሃሮ ዝውዕል ቀረብ መግብን ፅንጪይትን ኮሚርት ስለዘድልዩ፣ ንሕጋውያን ኣቕረብቲ ይዕድም።

1. ጨ/ትም/ዞባ ዓንሰባ ንሕጋውያን ኣቕረብቲ ዋጋታት ቀረብ መግቢ (ኣሕምልቲ፡ ስጋ፡ በርበረ ምስ ቀመመ፡ ጨውን ፅንጪይትን) ብዕሹግ ደብዳበ ከቕርቡ ይዕድም።
2. ጨረታ ንኹሎም ሕጋውያን ኣቕረብቲ ክፉት እዩ።
3. ተጫረትቲ፡ ቅዳሕ ናይ ዓመት 2019 ዝተሓደሰ ፍቓድ ዋኒን ናይ ዓመት 2022 ክሊራንስን መንነትን የቕርቡ።
4. ተጫረትቲ፡ ተወሳኺ ሓበሬታ ምስዘድልዩ፡ ካብ ጨ/ትም/ዞባ ዓንሰባ ቁ.ቴሌፎን 402289 ናይ ጨረታ ሰነድን ሓበሬታን ኣብ ናይ ስራሕ ሰዓታት ክረኽቡ ይኽእሉ።
5. ብቑዓት ተጫረትቲ፡ ሰነድ ጨረታ ንምውሳድ ዘይምለስ ጥረ ገንዘብ 50.00 ናቕፋ ብምኽፋል ክወስዱ ይኽእሉ።
6. ጨረታ ኣብ ጋዜጣ ሓዳስ ኤርትራ ካብ ዝወጸሉ ዕለት ጀሚሩ፡ ክሳብ ዕለት 30/10/2023 ሰዓት 9:00 ቅ.ቀ ክፁሕ ኣሎ። ደንጉዩ ዝቐርብ ጨረታ ይንጸግ። ጨረታ፣ ተጫረትቲ፡ ሕጋውያን ወከልትን ክሳተፍ ዝደሊ ሰብን ስነስርዓት ወይ ኣከፋፍታ ጨረታ ክዕዘቡ ዝመጹኡ ሰባትን ኣብ ዝተረኽቡሉ፡ ኣብ ጨ/ትም/ዞባ ዓንሰባ ዕለት 30/10/2023 ሰዓት 10:00 ቅ.ቀ ብግልጺ ይኽፈት።
7. መኽበሪ ጨረታ (Bid security) (CPO) 100,000.00 ናቕፋ ንመግቢ (ንኣሕምልቲ)፣ 50,000.00 ናቕፋ ድማ ንፅንጪይቲ ክኸውን ኣሎ።
8. ጨረታ፡ መምርሒ ዕድግን ምምሕዳር ንብረት መንግስትን ብዝእዝዞ መሰረት ይካየድ።
9. ጨ/ሚ/ትም/ዞባ ዓንሰባ ብምልኡ ወይ ብኸፊል ጨረታ ንምስራዝ መሰሉ ዝተሓለወ እዩ።

ጨ/ሚ/ትም/ዞባ ዓንሰባ
Tel 402289, 402290
P.O.BOX 18

ስፖርት

ሙሴ ገ/እግዚኣብሄር

ናይ ቀዳማይ ደረጃ ስልጠና ‘ባድሚንተን’ ይወሃብ ኣሎ

ሃገራዊ ፌደረሽን ባድሚንተን፡ ናይ ባድሚንተን ስልጠና ይሀብ ምህላው፡ ህዝባዊ ርክብት ናይ’ቲ ፌደረሽን ሓቢሩ።

እዚ ትምህርቲ፡ ካብ ኩለን ዞባታት ሃገርና፡ ዞባ ሳዋን ሚኒስትሪ ምክልኻልን ንዝተዋጽኡ 25 ሰልጠንቲ እዩ ዝወሃብ ዘሎ። ኣብዘን ዝሰዓበ መዓልታት ከኣ፡ ብኢንስትራክተር ማቲያስ ክፍሉም ተመራሒ ብኽልስ ሓሳብን ግብርን ክወሃብ እዩ።

እዚ ስልጠና፡ ንቅሓት ኩሉ ዜጋ ኣብ ባድሚንተን ንምብራኽን ነቲ ዓውደ ስፖርት ንምዕባይን ዝዓለመ እዩ። ድሕሪ ምዝዛሙ ድማ፡ ሰልጠንቲ ዝፈጸምዎ ስልጠና ኣብ ዞባታቶም ክጠቕምሉ ናብ ዝርከቡ ግዱሳት ተጻወትቲ ንምትሕልላፍ እዩ ዕላማኡ።

ብዘይካ‘ዚ፡ ኣብ‘ዚ ስልጠና ብቑዓት ኮይኖም ንዝወጹ ሰልጠንቲ፡ ኣብቲ ካብ ዓለምለኻዊ ፌደረሽን ባድሚንተን (BWF) ተላኢኹ ዝመጸ ኢንስትራክተር ዝህቦ ስልጠና ቀዳማይ ደረጃ ላይሰንስ ክስተፉ ምኳኖም ተፈሊጡ ኣሎ።

ውድድር እዚ ክፍለ ሰራዊት 84 ጀሚሩ

ካልኣይ ዙርያ ቅነ ስፖርት እዚ ክፍለ ሰራዊት 84፡ ብቐዳሚ ትማሊ ምጅማሩ ጸብጻብ ናይ’ቲ ክፍለ ሰራዊት ኣረዲኡ።

ኣብ’ታ ዕለት፡ ኣብ ኩዕሶ እግሪ ደቂ ተባዕትዮ ሰለስተ ኣንጻር ባርዕ ተጻዊታ። እዚ ጸወታ፡ ወላ’ኳ ብውዕወዕ ሞራል ደገፍቲ እተሰነየ ሰሓቢ እንተነበረ፡ ኣብ ክልቲኡ እብረ ግና፡ ልዑት ኣንጻር መጋጥምቲ እትደፍር ጋንታ ብዘይምንባሩ - 0ብ0 ተፈላልዮም።

ብዘይካ’ዚ፡ ናይ ኩዕሶ መርበብ ጋንታታት ኣስሙድ ባሩናን እውን ተጋጢመን ነይረን። ባሩና ከኣ፡ ናይ 3ብ0 ዓወት ሰኒዱ።

ኣብ ድሮ ምዕጻው መስርሕ ምስግጋር ተጻወትቲ ዘሎ ሃታሃታ . . .

ወትሩ መስርሕ ምስግጋር ተጻወትቲ ኤውሮጳ ኣብ ኣጋ ምዕጻዉ፡ ብርክት ዝበሉ ተጻወትቲ ካብን ናብን ይግዕዙ እዮም። ኣብዛ ሓደ መዓልቲ እትዕጾ መስኮት ምስግጋር ዘሎ ሃታሃታ ምስ እንዕዘብ ከኣ፡

* ናብ ላዝዮ ክጽምበር ምኻኑ ክንገረሉ ዝጸንሐ ማቲያ ጉንዶዚ፡ ትማሊ ምስ ጋንታኡ ማርሴ ልምምድ ድሕሪ ምግባሩ፡ ናብ ኢጣልያ ብምቕናዕ ሕክምናዊ መርመራ ገይሩ። ላዝዮ፡ ፈለማ ብልቓሕ ብሓደ ሚልዮን ዩሮ ድሕሪ ከኣ ብቐማዊ ብ12 ሚልዮን ዩሮ ክትገዝኦ ብዘበድድ ውዕል እያ፡ ነዚ ፈረንሳዊ ክትውንኖ።

* ተኸላኻሊ ባርሴሎና ክለምንት ለንግለት፡ ብልቓሕ ናብ ኣስቶን ቪላ ምስግጋሩ ርጉጽ ኮይኑ ምህላዉ ተቓሊዑ።

* ናብ ማን ሲቲ ክስጋገር ብምድላዩ ካብ ልምምድ ዝሓንገደ ኣከፋፋሊ ዎልቭስ ማቲያስ ኑነዝ፡ ኣብል እዛ ሻምፕዮን ኤውሮጳ ዝኾነት ክለብ ክኸውን ተቓሪቡ።

እዚ ከምዚ’ሉ እንከሎ፡ ምጋፕ፡ ኣብዘን ዝቐጸላ ሰዓታት ናብ ሪያል ማድሪድ ክስጋገር እዩ ዝብል ዜና’ውን ኣብ ዝተፈላለየ ምንጪታት ሰፊሩ እዩ።

“ማድሪድ፡ ወላ’ኳ ንምባፐ ኣብ’ዛ ክረምቲ ከምዝይተፈርሞ እንተሓበረት፡ ብሰንኪ ምውጻእ በንዜማን መስበርቲ ቪንሰየስን ኣብ ቀዳማይ መስመራ ኣጋጢምዋ ዝሎ ጸገም ንምፍታሕ ግና፡ ነዚ መስርሕ ከተቀላጥፎ ተገዲዳ ትርከብ። ገለ ዝተርፉ ውዕላት እንተዘይሪኢሩ ከኣ እዛ ጋንታ፡ ነቲ ብፒኤስጂ ዝተገብረላ ናይ 50 ሚልዮን ዩሮ ምጉዳል ዋጋ ኣብዘን ቀረባ ሰዓታት ክተጻፍፎ እያ።” ይብል እቲ ጸብጻብ።

ቫራን፡ ኣንጻር ኣርሰናል ኣይክሰለፍን . . .

ተኸላኻሊ ማን ዩናይትድ ራፋኤል ቫራን፡ ብሰንኪ ዘጋጠሞ መጉዳእቲ ኣብ’ቲ ዝመጽእ ሰንበት ናብ ኣርሰናል ተጓዒዙ ዘካይዶ ጸወታ ከምዝይስለፍ፡ ጋንታኡ ኣፍሊጣ።

ዩናይትድ፡ ኣብ’ዛ ወቕቲ፡ ድሮ ብመጉዳእቲ ብርክት ዝበሉ ተጻወትታ ክትሳቐ ጀሚራ

ኣላ። ኣቐዲሞም እንግሊዛውያን ሉክ ሻውን ማሶን ማውንትን ኣብ ቀዳማይ ሰሙን ብዘጋጠሞም መጉዳእቲ ናብ ክፍሊ ተሃድሶ ምምራሖም ይፍለጥ። ብዘይካ’ዚ፡ ንግልሺያ፡ ኣማድ ዲያሎ፡ ከቤ ማያኖን ቶም ሀይቶንን ብማስበርቲ ዘይተጠቐመትሎም እዛ ማንቸስተራዊት ክለብ፡ ነቲ ኣብ’ዛ ክረምቲ ዘፈረመቶ ራስሙስ ሆይሉድ እውን ዛጊት ክትረብሓሉ ኣይከኣለትን ዘላ።

እዚ ከምዚ ኢሉ እንከሎ፡ ወኪል ተኸላኻሊ ፈረንሳዊ ቫራን፡ ንገለ ሰሙናት ክትከሰሮ ከምዝኾኖት ይግለጽ ብምህላዉ ከኣ፡ “ኣብ ርእሲ ጉርንጉራት መንደዓት” ኮይኑዋ ደርኪቡ። “ቫራን፡ ሰንበት ናብ ኣርሰናል ተጓዒዝኩ ኣብ እትካየድ ናብ ፕሪመር ሊግ ጸወታ፡ ብሰንኪ መስበርቲ ኣይክህሉን እዩ። እዚ ፈረንሳዊ፡ ኣንጻር ኖቲንግሃም 3ብ2 ኣብ ዝተዓወትናሉ ጸወታ፡ ብሰንኪ ዝተሰመዮ ቃንዛ እዩ ተቐይሩ ወጺኡ። ንገለ ሰሙናት ካብ ጸወታ ክእለ ከኣ ግምት ኣሎ” ድማ ይብል መግለጺ እዛ ጋንታ።

ወዲ 30 ዓመት ቫራን፡ ንኣስታት ሸዱሽተ ሰሙናት ካብ ሜዳ ክእለ ከምዝኽእል እኳ እንተተገለጸ፡ ዩናይትድ ግና፡ ቅድሚኡ ክምለሳ ትጽበዮ ገይራ ኣላ። እዚ ፈረንሳዊ፡ ኣብ 2021 ናብ’ዛ ጋንታ ካብ ዝመጸ ንደሓር ብተደጋጋሚ መስበርቲ ክሳቐን ካብ ገለ ግጥማት ክበኩርን ተቐሲቡ እዩ።

ሊጋታት ኤውሮጳ፡ ድሕሪ’ዘን ቀዳመ ሰንበት፡ ንኽልተ ሰሙናት ብሰንኪ ኣህጉራዊ ግጥማት ስለዝዕረፋ፡ ቫራን፡ ዳግማይ ናብ ጥዕናኡ ክምለስ ግዜ ክረክብ ከምዝኽእል ይግመት። ቫራን፡ ዝሓለፈ ወርሒ ሰኑቲት ካብ ኣህጉራዊ ጸወታ ጥሮታ ምውጻኡ ይዝከር።

ኣጥቃዓይ ኣርሰናል ፎላሪን ባሎጉን፡ ብ38 ሚልዮን ፓውንድ (41.3 ሚልዮን ዩሮ) ናብ ፈረንሳዊት ክለብ ሞናኮ ምስግጋሩ ተቓሊሑ።

ፍርያት ኣካዳሚ ኣርሰናል ዝኾነ ባሎጉን፡ ኣብ መደብ ኣሰልጣኒ እዛ ጋንታ ሚከል ኣርቴታ ከምዘየለ እዩ ዝሕበር። በዚ ኸኣ፡ ኣብ’ዛ ሓዳሽ ወቕተ-ስፖርት ኣብ ዝኾነ ናይ ሊግ ጸወታ ማልያ ኣርሰናል ለቢሱ ክጻወት ኣይበቕዐን። ወላ’ውን ዝሓለፈ ዓመት ብልቓሕ ንረምስ ኣብ ዝወከለሉ ብሉጽ ብቕዓት እንተኣርኣየ፡ ኣብ’ዚ እዋን ድማ ቀዳማይ ኣጥቃዓይ እዛ ጋንታ ጋብሪኤል ጂሱስ ብመስበርቲ ተኣልዩ ኣብ ዘለወሉ፡ ምርጫ ሚከል ኣርቴታ ግና፡ ኢዲ ንኪቲያን ለኣንደሮ ቱሮሳርድን እዮም ዘለዉ። በዚ ኸኣ ኣብ መደብ ዓለሚ እዛ ጋንታ ከምዘየለ ኣቐዲሙ ዝፈለጠ ኣመሪካዊ ባሎጉን ዝበለጸ/ ዝሓሸ ናይ ጸወታ ግዜ ንምርካብ ናብ ካልእ ክለብ ክስጋገር ምኻኑ ርጉጽ ኮይኑ እዩ ጸኒሑ።

ባሎጉን፡ ናብ ሞናኮ ተሰጋጊሩ

እዚ ወዲ 22 ዓመት ተሰፋው ተጻዋታይ፡ ቸልሲን ናይ ከተማ ሚላን ጋንታታት ዝኾና ኢንተርን ኤሲ ሚላንን ተገዲሰናሉ ጸኒሐን እየን። እንተኾነ፡ ትማሊ ኣብ ከተማ ሞናኮ ሕክምናዊ መርመራ ዝገበረ ባሎጉን፡ ደገሙ ናብ’ቲ ዝሓለፈ ዓመት ብሉጽ ብቕዓት ዘንጸባረቐሉ ሊግ ፈረንሳ ተመሊሱ ኣሎ። ባሎጉን፡ ዝሓለፈ ዓመት ብልቓሕ ማልያ ረምስ ለቢሱ ኣብ ሊግ 1 ፈረንሳ ኣብ ዝተጻወተሉ፡ 21 ሸቶታት ብምቑጻር ሓምሻይ ዝለዓለ ኣመዝጋቢ ኮይኑ እዩ ወዲኡ።

ባሎጉን፡ በዚ ናብ ሞናኮ ተሰጋጊሩሉ ምህላዉ፡ ዝኸለጸ ማጠኑ ገንዘብ፡ ኣብ ታሪኽ ኣርሰናል ብኽብሪ ዝተሸጠ ተጻዋታይ ኮይኑ ኣሎ። ኣቐዲሙ ቻምበርለይን፡ ኣብ 2017 - ብ35 ሚልዮን ፓውንድ ናብ ሊቨርፑል ምስ ተሰጋገረ እዩ ነዚ ክብረወሰን ሒዝዎ ጸኒሑ።

ካብ ዜና ኣርሰናል ከይወጻእና፡ ተኸላኻሊ እዛ ጋንታ ሮብ ሆልዲን፡ ካብ ክለብት ሉቶን ታውን፡ ሪያል ማጆርካን ሰቪያን ተገዲሰኦ ረኺቡ ምህላዉ ይሕበር ኣሎ። ብመሰረት ጸብጻብ ዕድጊ ተጻወትቲ፡ ምስ ጋንታኡ ናይ ሓደ ዓመት ተረፍ ውዕል ዘለዎ ሆልዲን፡ ክሳብ ሓደ መዓልትም ኣብ ዘሎ ግዜ መስርሕ ምስጋገር ንኣርሰናል ክሓድጋ ትጽበ ይግበረሉ።

ሓጸርቲ ዜናታት

* ትማሊ ኣብ መዕርፎ ነፈርቲ ከተማ ሮማ ምስ ኣተወ ብደገፍቲ እዛ ጋንታ ናይ ጅግና ኣቀባብላ ዝተገብረሉ ሉካኩ፡ ድሮ ‘ንጉስ ከተማ ሮማ’ ተባሂሉ ክጽዋዕ ጀሚሩ፡ ክትብል ጋዜጣ ፋትቦል ኢጣልያ ስኢሊ ኣሰንያ ኣውጺኣቶ።

ኣብ ርእሲ ከተማ ኢጣልያ ብኣስታት ሓሙሽተ ሽሕ ደገፍቲ ምዉቕ ኣቀባብላ ዝተገብረሉ ሉካኩ፡ ትማሊ ሕክምናዊ መርመራ ብምግባር ውዕል ምፍራሙ ይንገር። ማልያኡ ቁጽሪ 90 ክትከውን መሪጹ ምህላዉ እውን ተፈሊጡ ኣሎ።

* ኣብ ቡንደስሊጋ መቐናቕንቲ ክለባት ዝኾና ባየር ሙኒክን ቦሩሽያ ዶርቱመንድን፡ ንተኸላኻሊ ቶተንሃም ኤሪክ ዳየር ንምፍራም ኣብ ውድድር ኣትየን።

ሙኒክ፡ ዝ. ንኽወጽእ ብጋንታኡ ቶተንሃም ናጻ ተገዲፉ ዘሎ እንግሊዛዊ ንምፍራም ተገዲሳ ዘሎ ንብታ እቲ ናብ ኢንተር ሚላን ንምስግጋር ውዕል ኣብ ምጽኣፍ ዝርከብ በንጃሚን ፓቫርድ ንምትካእ እያ። ዶርቱመንድ ብወገና፡ ንዳሕረዋይ መስመራ ንምትርናዕ ትሰርሕ ብምህላዋ እያ፡ ንዳየር ኣብ ራዳራ ኣእትያቶ ትርከብ።

ናይ ሓደ ዓመት ተረፍ ውዕል ዘለዎ ዳየር፡ ኣብ መደብ ሓዱሽ ኣሰልጣኒ ቶተንሃም ኣንገ ፖስተኮግሉ ብዘይምህላዉ እዩ፡ ብኽለቡ ክወጽእ ተፈቒዱሉ ዘሎ። ከም ናይ ማእከል ተኸላኻሊ፡ እናተኸላኸለ ዘከፋፍል ኮይኑ ክጻወት እውን ዝኽእል ወዲ 29 ዓመት ዳየር፡ ዛጊት ኣብ 361 ግጥማት ማልያ ቶተንሃም ለቢሱ ደርኪቡ።

ምዋኒ ሓንገዱ

ራንዳል ኮሎ ምዋኒ፡ ናብ’ታ እትሃድና ዘላ ፈረንሳዊት ክለብ ፒኤስጂ ክስጋገር ብምድላዩ፡ ትማሊ ብኡ፡ ጋንታኡ ኤንትራክ ፍራንክፈርት ኣብ ዝገበረቶ ልምምድ ከምዘይጸንበረ ብምሕባሩ ንምውጻኡ ይደፍኣሉ ኣሎ ተባሂሉ።

ጀርመናዊት ክለብ ኢንትራክ ፍራንክፈርት፡ ንምዋኒ ንምፍራም ካብ ፒኤስጂ ንዝመጸ ተደጋጋሚ ሕቶ ክትዓግቶ ብዘይምኽኣላ ሒጋቶ እያ። እዛ ጋንታ፡ ነዚ ፈረንሳዊ ኣጥቃዓይ 93.5 ሚልዮን ዩሮ (86 ሚልዮን ፓውንድ) ሸይጣቶ ብምህላዋ እያ ነቲ ካብ ፒኤስጂ ዝመጸኣ ዝተሓተ መጠን ገንዘብ ጸግም እንዳ ክትነሀቦ ተሪኢያ።

ምዋኒ፡ ሊሚ ምሽት ጋንታኡ ኣብ ናይ ‘ፕለይ ኦፍ ጸወታ ሊግ ኤውሮጳ’ ወኪ ግጥም እናተጸበየ እንከሎ እዩ ካብ ልምምድ ምብኳሩ ሓቢሩዋ። ድሕሪ ሰዓታት ኣብ ዝወጸ ዜና ድማ፡ ምዋኒ ኣብ ልዕሊ ጋንታኡ ጸቕጢ ንምግባር ድሮ ናብ ፈረንሳ ኣቕኒዑ ኣሎ። ይኹን’ምበር፡ እዛ ጋንታ፡ ብዘግባራት እዚ ተጻዋታይ ከምዝይተጸለ፡ ብመገዲ ስፖርት ዳይረክተራ ማርኩስ ክሮቸ ኣቢላ ኣብ ዘውጸኣቶ መግለጺ ካብ ምሕዞር ኣይተቖጠበትን።

“እዚ እቲ እንፈልጦ ራንዳል ኣይኮነን። ሕጂ ኣና እቲ ሓቀኛ ባህርያቱ ንፈልጥ ዘለና” ዝበለ እቲ በዓል ስልጣን፡ “ኣብ’ዛ ኣንጻር ሰሽሰኪ ሶፊያ እትካየድ ጸወታ፡ ብዘይ ብኡኡ ክንወዳደር ኢና። እዚ ባህሪ’ዚ ከኣ ኣብ ዝወውር ዝኾነ ጸልዎ የብሉን። ሕጂ ግና፡ ምለእ ትኹረትና ናብ’ዛ ጸወታ እዩ ዘሎ።” ኢሉ። ሊሚ ምሽት ኣብ ሜዳኣ እትጻወት ፍራንክፈርት፡ ኣብ ቀዳማይ እግሪ ኣንጻር’ዛ ቡልጋሪያዊት ክለብ ኣብ ዘካየደቶ ጸወታ 1ብ1 ተፈላልያ ነይራ።

ኣብ ክረምቲ 2022 ካብ ናንትስ ናብ ፍራንክፈርት ብናጻ ዝተጸምበረ ምዋኒ፡ ኣብ’ታ ዓመተ-ስፖርት ብሉጽ ብቕዓት ብምርኣዩ ቀልቢ ዓበይቲ ክለባት ክስሕብ ክኢሉ እዩ። ኣብ 32 ናይ ሊግ ግጥማት ተሰሊፉ ድማ፡ 15 ሸቶታት ብምቑጻር ‘ሳልሳይ ዝለዓለ ኣመዝጋቢ’ ኮይኑ እዩ ዛዚሙ።

ብዘይካ’ዚ፡ ክሳብ ወርሒ ሕዳር ጥራይ ብዘርኣዮ ብቕዓት’ውን፡ ፋልማይ ጸወዲት ኣሰልጣኒ ሃገራዊት ጋንታ ፈረንሳ ዲደር ዴሻምብ ዝረኸበ ምዋኒ፡ ኣብ ዋንጫ ዓለም 2022 ንፉልማይ ግዜ ማልያ ሃገሩ ክለብስ በቒዑ እዩ - ኣብ ፍርቂ ፍጻመ ኣንጻር ሞሮኮ ከኣ ቦኽሪ ሸቶኡ ኣመዝጊቡ። ወዲ 24 ዓመት ምዋኒ፡ ኣንጻር ኣርጀንቲና ኣብ ዘካየዶዎ ናይ ፍጻመ ጸወታ፡ ኣብ ወዳእ ግዜ ብልጽቲ ዕድል ብምስሓቱ’ውን ካብ ኣእምሮ እዮም ነዛ ጸወታ ዝተኸታተልዋ ተዓዘብቲ ከቶ ኣይሃሰሰን።

በዚ ኮይኑ በቲ፡ ድሮ ኣብ’ዛ ወቕቲ ሰለስተ ናይ ሊግ ሸቶታት ኣመዝጊቡ ዘሎ ራንዳል ኮሎ ምዋኒ፡ እዚ መስርሕ ሰሊጥዎ ናብ ፒኤስጂ እንተ ደኣ ተጸምቢሩ፡ ምስቶም ኣብ ሃገራዊት ጋንታ ፈረንሳ መሳፍንቱ ዝኾኑ ምባፐን ደምበለን ኣብ መስመር መጥቃዕቲ ኩላበር ክበቕዕ እዩ። ማን ዩናይትድ፡ ንደንማርካዊ ኣጥቃዓይ ራስሙስ ሆይሉድን ቅድሚ ምፍራማ፡ ንምዋኒ ትከታተሎ ምንባራ እውን ኣይርሳዕን።

ዜና ወጻኢ

ብርሃነ ምሕረትኣብ

ደ.ሪ.ኮንጎ - ዕጡቓት ተቓወምቲ 14 ሰላማውያን ሰባት ቀቲሎም

ኣብ ሰሜናዊ ምብራቕ ደ.ሪ.ኮንጎ፡ ኣንጻር መንግስቲ ዝንቀሳቐሱ ዕጡቓት ብዘፈነውዎ መጥቃዕቲ፡ 14 ሰላማውያን ሰባት ከምእተቐትሉ ምንጭታት እቲ ከባቢ ሓቢሮም።

ብመሰረት ሓበሬታ ናይቶም ምንጭታት፡ እቲ መጥቃዕቲ ኣብ ውሽጢ ቤተ-ክርስትያን ጸሎት ኣብ ዘካይዱ ዝነበሩ ኣመንቲ እዩ ተፈጺሙ።

ኣፈኛ ሰራዊት መንግስቲ ደሞክራሲያዊት ረፓብሊክ ኮንጎ - ንማዕከናት ዜና ኣብ ዝሃቦ ሓበሬታ፡ ሰራዊት እታ ሃገር መጥቃዕቲ ንዝፈጸሙ ኣባላት ሓደ ዓሌት ዝኾኑ ዕጡቓት፡ ናብ ሕጊ ንምቕራብ ኣብ ዞባ ኢቱሪ ሓዱሽ ወፍሪ ከፊቱ ከምዝለዎ ገሊጹ።

ዝሓለፈ ሰን እውን ዕጡቓት ኣባላት ናይ'ቲ ጉጅለ ኣብ ልዕሊ መዓስከር ተመዛበልቲ ሃንደበታዊ ምጥቃዕቲ ብምኽፋት - 46 ሰላማውያን ሰባት ከምዝቐተሉ ጸብጻብ ሰራዊት እታ ሃገር የመልክት።

ኣብ ሰሜናዊ ምብራቕ ደ.ሪ.ኮንጎ ዝንቀሳቐሳ ሓያሎ ዕጡቓት ጉጅለታት ከምዘለዋ፡ ኣብ ልዕሊ ነበርቲ'ቲ ከባቢ ድማ - ቀጻሊ ሽበራዊ መጥቃዕቲ ከምዝፈናፍታ እዩ ዝግለጽ።

"ሓይሊ ባሕሪ ሰ/ኮርያ ኑክሌሳዊ ኣጽዋር ክዓጥቕ'ዩ" ኪም ዮንግ ኡን

ሓይሊ ባሕሪ ሰሜን ኮርያ፡ ኣቶማዊ ባምባታት ክዓጥቕ ምዃኑ መራሒ'ታ ሃገር ኪም ዮንግ ኡን ኣፍሊጡ።

ኪም ዮንግ ኡን፡ ናብ መኣዘዚ ኾቕጣ ሓይሊ ባሕሪ ሰሜን ኮርያ ምብጻሕ ኣብ ዘካየደሉ እዋን እዩ ዚ ሓቢሩ።

ሰሜን ኮርያ፡ ኣንጻራ ንዝፍጸም ወራር ብዘለዋ ዘመናዊ ኣጽዋር ክትግጥሞ ምዃና ዝገለጸ እቲ መራሒ፡ ገለ መራኽብ ኩናት'ታ ሃገር ታክቲካዊ ኑክሌሳዊ ኣጽዋር ክዓጥቃ ከምዝጀምራ ኣዘዙ።

ሰሜን ኮርያ ዝ. ተፋልጥ ዘሎ፡ እቲ ብኣመራ፡ ጃፓንን ደቡብ ኮርያን ኣብ ፓስፊክ ኤስያ ዝካየድ ዘሎ ቀጻሊ ወተሃደራዊ መናውራ - ዕላማኡ ኣብ ልዕሊኣ ወራር ንምፍጻም ምዃኑ ክሲታት ኣብ እተሰምዐሉ ዘላ እዋን እዩ።

መራሒ ሰሜን ኮርያ ኣቕዲሙ፡ ሰራዊት ሃገሩ ንኹናት ኩሉ-መዳያዊ ምድላዋት ገይሩ ክጸንሕ ምጽውዑ ኣይርሳዕን።

ኣመሪካ ኣብ ልዕሊኣ ወራር ንምፍጻም ትዳሎ ምህላዋ ትኸስስ ሰሜን ኮርያ፡ ዓለም ናብ ኑክሌሳዊ ውግእ እትኣትወሉ ግዜ እናቐረበ ይመጽእ ከምዘሎ እያ ተገንዝብ።

ሰሜን ኮርያ ኣቐዲማ ተደጋጋሚ ፈተነ ኑክሌሳዊ ኣጽዋር ከምዘካየደት ዝፍለጥ ኮይኑ፡ ኣቶማዊ ቦምባታት ጸዒኑ ነዊሕ ርሕቀት ክውንጨፍ ዝኽእል ሚሳይላት እውን ብውሽጣዊ ዓቕማ ከምዘማዕበለት ክኢላታት ናይ'ቲ ዓውዲ ይገልጹ።

"ሩስያ፡ ተቐዳዲማ ፈተነ ኑክሌሳዊ ኣጽዋር ኣይክተካይድን እያ" ዲሚትሪ ግሉኮቭ

ሩስያ፡ ተቐዳዲማ ፈተነ ኑክሌሳዊ ኣጽዋር ከተካይድ ድሌት ከምዘይብላ፡ ላዕለዋይ ዲፕሎማስኛ ኣብ ሕብረት ሃገራት ዲሚትሪ ግሉኮቭ ሓቢሩ።

እቲ ዲፕሎማስኛ ኣብ ሓፈሻዊ ኣኼባ ሕቡራት ሃገራት ኣብ ዘስመዖ መደረ፡ "ሩሲያ ቅድሚ ኣመሪካ ፈተነ ኑክሌሳዊ ኣጽዋር ኣይክተካይድን እያ" ብምባል - ፈለማ ኣመሪካ እንተጀሚራ ጥራይ ሃገሩ ናብ ውድድር ኣጽዋር ከም እትኣቱ ኣዘኻኺሩ።

እቲ ሩስያዊ ዲፕሎማስኛ ከም'ዚ ዝበል ዘሎ፡ ሩሲያ ኣብ ቀረባ እዋን ኑክሌሳዊ ኣጽዋር ናይ ምፍታን መደብ ከምዘለዋ ዝገልጽ ክሲ - ብኣመሪካዊ በዓልስልጣን ድሕሪ ምቕራቡ እዩ።

ፕረዚደንት ሩሲያ ቭላድሚር ፑቲን፡ ዝሓለፈ ለካቲት ንባይቶ ሃገሩ ኣብ ዘስመዖ መደረ፡ ኣመሪካ ኣብ ሓጺር እዋን ሓዲሽ ፈተነ ኑክሊር ንምክያድ ተዳሊያ ከምዘላ ዝገልጽ ስለያዊ ሓበሬታ ከምዘሎ ብምሕባር፡ ሃገሩ እውን ንተመሳሳሊ ፈተነ ክትዳሎ ምጽውዑ ይዝከር።

ኣብ እዋን ዝሓለፈ ኩናት ኣብ ውድድር ኣጽዋር ተጸሚደን ዝነበራ ኣመሪካን ሕብረት ሶቭየት-ነበርን፡ ድሕሪ ምፍራስ ናይ'ቲ ሕብረት፡ ኣብ መንጎ ሩሲያን ኣመሪካን ሓዲሽ ኑክሌሳዊ ፈተነ ከይካየድ ዝእግድ ውዕል ተኸቲሙ ምንባሩ ይዝከር።

ሩሲያ ንመወዳእታ ግዜ ዘካየደቶ ፈተነ ኑክሌሳዊ ኣጽዋር - ኣብ 1990 ኮይኑ፡ ብድሕሪኡ ዛጊት ዝኾነ ፈተነ ኣዕናዊ ኣጽዋር ከምዘየካየደት ትገልጽ።

ብኣንጻሩ ኣብ ታሪኽ፡ ኑክሌሳዊ ኣጽዋር ተጠቒማ ኣማኢት ኣሽሓት ህዝቢ ዘጥፍኣት እኽ ሃገር ኣመሪካ ኮይና፡ ክሳብ ሕጂ ንኣጠቓላሊ ውዕል ፈተነ ኑክሌሳዊ ኣጽዋር ካብ ምኽታም ሓንጊዳ ምህላዋ ይፍለጥ።

ጋቦን - ፕረዚደንት ዓሊ ቦንጎ ብወተሃደራዊ ዕልዋ ተኣልዩ

ንጋቦን ክመርሕ ዝጸንሐ ፕረዚደንት ዓሊ ቦንጎ፡ ብወተሃደራዊ ዕልዋ ካብ ስልጣኑ ከምእተኣልየ ምንጭታት እታ ሃገር ሓቢሮም።

እቶም ምንጭታት፡ 12 ወተሃደራዊ ክዳን ዝለበሱ ሰባት ኣብ መስኮት ተሌቪዥን'ታ ሃገር ቀሪቦም፡ ፕረዚደንት ዓሊ ቦንጎ ካብ ስልጣን ከምዝእተኣልየን፡ ኣብ ትሕቲ ናይ ገዛ ማሕዩር ከምዝርከብን ገሊጾም። እቶም ኣባላት ሓይልታት ጸጥታ ምዃኖም ዝገለጹ ሰባት፡ ኣብታ ሃገር ክካየድ ዝቐጸ ፕረዚደንታዊ ምርጫ ምድንጋራት ከምዝነበሮ ብምግላጽ - ነቲ ዕልዋ ከምዝካየዱዎ ኣፍሊጦም።

ኣብታ ሃገር መስመር ርክብ ተቛሪጹ ብምህላው፡ ጸጹይ ሓበሬታ ንምርካብ ኣሸጋሪ እኳ እንተኾነ፡ ፕረዚደንት እታ ሃገር ዓሊ ቦንጎ ድሕሪ'ቲ ዝተኻየደ ዕልዋ ደሃዩ ጠፊኡ ከምዘሎ ተገሊጹ ኣሎ።

እተን ማዕናት ዜና፡ መንግስቲ ቦንጎ ብዕልዋ ከምእተኣልየ ድሕሪ ምግላጸን፡ ኣብ ገለ ጎደናታት ርእሲ ከተማ ሊብረቪል ድምጺ ተኹሲ ከምእተሰምዐ ዝጠቐሳ ነበርቲ፡ ገለ እሙናት ደገፍቲ ናይ'ቲ ፕረዚደንት ተቓውሞ ኣስሚዖም ክኾኑ ከምዝኽእሉ ኣሚቶም።

እቲ ኣብ ጋቦን ዝተፈጸመ ወተሃደራዊ ዕልዋ እንተደኣ ተዓዊቱ፡ ኣብ ውሽጢ ሰለስተ ዓመት ጥራይ ኣብ ዞባ ምዕራብ ኣፍሪቃ 8ይ ዕልዋ ምዃኑ ጸብጻባት የመልክቱ።

ካብ ኣድ እቲ ኣብ 2009 ዝሞተ ኣቦኡ ስልጣን ዝተቐበለ ዓሊ ቦንጎ፡ ንጋቦን ን11 ዓመት ከምዝመርሓ ዝፍለጥ ኮይኑ፡ ኣብዚ ቀንያት'ዚ ኣብ ዝተኻየደ ፕረዚደንታዊ ምርጫ እውን ንሳልሳይ እብረ ከም እተዓወተ እዩ ዝገልጽ ነይሩ።

ሓንቲ ካብ ግዝኣታት ፈረንሳ ዝነበረት ጋቦን፡ ኣብ 60'ታት ናጻ ካብ እትወጽእ ኣትሒዙ ን53 ዓመታት ብስድራ-ቤት ቦንጎ ክትምራሕ ከምዝጸንሐት እዮም ጸብጻባት ዘመልክቱ።

ሩስያ - ብሓደጋ ነፋሪት ዝሞተ መራሒ ዋግነር ተቐቢሩ

ዝሓለፈ ሰሙን ብሓደጋ ነፋሪት ከምዝሞተ ክንገረሉ ዝጸንሐ መራሒ ብሕታዊ ወተሃደራዊ ኩባንያ ዋግነር - ኤቭጌኒ ፕሪጎዥን፡ ስነ-ስርዓት ቀብሩ ዝሓለፈ ሰሉስ ኣብ ከተማ ሰይንት-ፒተርስበርግ ከምእተፈጸመ ማዕከናት ዜና ሩሲያ ሓቢረን።

ኣብ ስነ-ስርዓት ቀብሩ፡ ናይ ቀረባ ኣዝማዱን ኣዕሩኽቱን ከምእተረኽቡ ድማ፡ እተን ማዕከናት ዜና ወሲኸን ጸብጺበን።

ብመሰረት ማዕከናት ዜና ዓለም፡ ፕሪጎዥን ዝሓለፈ ረቡዕ ምስ ካልኦት ናይ ቀረባ መሳርሕቱ ካብ ሞስኮ ናብ ሰይንት-ፒተርስበርግ ብናይ ብሕቱ ነፋሪት እናበረረ እንከሎ እዩ እቲ ሓደጋ ኣጋጢሙዎ።

እታ ነፋሪት ዛጊት ጠንቁ ብዘይተፈልጠ ምኽንያት ወዲቓ ምስ ተሓምሸሸት፡ ንሱን መስራቲ ኩባንያ ዋግነርን ዝርከቡዎም 10 ሰባት ምስኣ ሓሪሮም ከምዝሞቱ ድማ ክግለጽ ቀንዩ።

ሬሳ ናይ'ቶም ግዳያት ንምልላዩ ኣሸጋሪ ኩይኑ ስለዝቐጸ፡ ሞት ፕሪጎዥን ኣብቲ ሓደጋ ከይተረጋገጸ እዩ ጸኒሑ።

ኣብ ልዕሊ'ቲ ሬሳታት ድሕሪ ዝተኻየደ ናይ ዲ.ኤን.ኤ መርመራ ግን፡ ሓደ ካብ'ቲ ሬሳታት ናይ ፕሪጎዥን ምዃኑ ክረጋገጽ ከምዝኸኣለ ሩሲያ ትሕብር።

ተረኛ ፋርማሲ	ዕለት	ጎደና	ቁ.ስልኪ
ፋርማሲ ሰላማዊ	31/08/2023	ጎደና ሮራ መንሳዕ ቁ.ገዛ 19 ፊት ፋብሪካ ሚዛን ኢያሱ	07463110

ፋርማሲ ቁ.1 መዓልታውን ለይታውን ኣገልግሎት ትህብ ቁ.ቴሌፎን 127565